

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra právních dějin

Diplomová práce

Dějiny advokacie ve vybraném regionu

**Advokacie v Ústí nad Labem a v Litoměřicích v období
prvé republiky**

Gabriela Nedělková Pařízková

Vedoucí práce: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Plzeň 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Gabriela NEDĚLKOVÁ PAŘÍZKOVÁ**
Osobní číslo: **R17M0206P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Dějiny advokacie ve vybraném regionu**
Zadávací katedra: **Katedra právních dějin**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Pojem, úloha a vývoj advokacie od roku 1918 do roku 1938
3. Ústí na Labem v době první republiky
4. Litoměřice v době první republiky
5. Advokáti v Ústí nad Labem v daném období
6. Advokáti v Litoměřicích v daném období
7. Závěr
8. Resumé

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.**
Fakulta právnická

Datum zadání diplomové práce: **11. března 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2021**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
vedoucí katedry

V Plzni dne 1. února 2021

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „**Advokacie v Ústí nad Labem a v Litoměřicích v období první republiky**“ zpracovala samostatně. Použila jsem vyznačené zdroje, z kterých jsem při práci čerpala, jak je v takovéto práci obvyklé“

Plzeň, 2021

.....

Podpis

Poděkování

Bylo by na místě nejprve poděkovat vedoucímu této diplomové práce JUDr. et PhDr. Stanislavu Balíkovi, Ph.D. za podnětné a cenné rady, odborné vedení a podporu.

Obsah

Úvod	1
1. Pojem, úloha a vývoj advokacie od roku 1918 do roku 1938.....	3
2. Ústí nad Labem v době první republiky.....	7
3. Litoměřice v době první republiky.....	12
4. Advokáti v Ústí nad Labem 1918–1938.....	20
5. Advokáti v Litoměřicích 1918–1938	38
Závěr	48
Resumé.....	50
Seznam literatury	51
Internetové zdroje.....	53
Příloha č. 1 (Seznam advokátů v Ústí nad Labem)	55
Příloha č. 2 (Seznam advokátů v Litoměřicích).....	59
Seznam obrázků	61
Seznam tabulek	69

Úvod

Advokátská činnost byla v průběhu historie vnímána poněkud ambivalentně. Na jednu stranu patřila k prestižním právnickým profesím, které zahrnovaly dále např. soudce nebo notáře, na druhou stranu se právě advokáti, ze všech právnických profesí snad nejčastěji, stávali terčem společenských vtipů. Obraz advokáta v humoristické literatuře není příliš lichotivý,¹ nicméně ve druhé polovině 19. a první polovině 20. století se advokátská profese stává běžnou v českých a moravských městech, lidé stále více advokáty potřebují a míra jejich činností a kompetencí se rozrůstá a zvyšuje se také jejich počet především ve velkých, ale i v menších městech, které se po roce 1918 staly součástí nově vzniklé Československé republiky.

Československo poté, co se vzpamatovalo z událostí první světové války, se hospodářsky a ekonomicky stabilizovalo a vytvořilo samostatnou demokratickou společnost v rámci střední Evropy. Historie první republiky představuje bezpochyby velmi zajímavé období v české historii. V mnohém první republika navázala na Rakousko-Uhersko, ale vše, co z dřívějšího státního uspořádání a systému přebrala, přetransformovala tak, aby to odpovídalo jejímu demokratickému uspořádání.

I advokátská profese navázala v první republice na rakousko-uherskou tradici. Ať už šlo o systém studia, univerzity, ve kterých se advokáti vzdělávali (např. do roku 1939 existovaly vedle sebe Právnická fakulta Univerzity Karlovy a Právnická fakulta Německé univerzity, které vznikly rozdělením právnické fakulty Karlo-Ferdinandovy univerzity v roce 1882) nebo např. i právní normy, kterými se advokátská profese řídila apod.

Advokáti, jak je patrné právě z Batovcova almanachu, vykonávali praxi ve většině měst Československa a ve větších městech bylo dokonce advokátů několik. Velmi zajímavé z hlediska historického vývoje je bezpochyby české pohraničí – prostor zpravidla osídlen německým obyvatelstvem – a to z důvodu, že právě toto území tvořilo specifickou oblast tehdejší Československé republiky. Na podzim

---

¹ Jako jeden příklad za všechny je možné uvést Encyklopedii humoru a vtipu, kde je kromě mnoha dalších postřehů uvedena následující definice, která sice v nadsázce, nicméně ne nepravdivě, odrážela všeobecný pohled na tuto profesi nejen v 19. století: „*Advokát je chytrý člověk, který z hlouposti svých spolubližních bohatne, podle svědomí svého a povinnosti své všechno co možná protahuje a klienty svá natahuje tak, že konečně přijdou zkrátka.*“ (WUNSCH, Hugon Václav, *Encyklopedie humoru a vtipu*, V Praze: Jos. R. Vilímek 1888, s. 14.)

roku 1918 to byla právě německým obyvatelstvem osídlená část českého pohraničí, která se chtěla od Československa odtrhnout a připojit se k sousednímu Německu, popř. Rakousku. Následně na konci 20. a ve 30. letech se tato území dostala pod vliv německého nacismu, což je patrné právě na historickém vývoji Ústí nad Labem a Litoměřic, ale také jejich okolí.

Hlavním cílem této práce je zaměřit se na vykonavatele advokátské profese v Ústí nad Labem a v Litoměřicích a zjistit, jaké množství advokátů se věnovalo této profesi v uvedených městech, v kterých letech svoji profesi vykonávali, kolik z nich bylo německého a kolik českého původu, případně zjistit, zda někteří z nich byli židovského původu a co se s nimi následně v roce 1938, po zabrání pohraničí Německem, stalo. Tento výzkum bude dále zasazen do širšího kontextu dějin advokacie v letech 1918–1938 a zároveň dějin měst Ústí na Labem a Litoměřic v době první republiky.

1. Pojem, úloha a vývoj advokacie od roku 1918 do roku 1938

V roce 1938 se ve své publikaci *Advokacie: Příspěvek k sociologii advokátního stavu* profesor Emanuel Chalupný zamyslel nad vznikem a vývojem advokátské profese a svou myšlenku završil tvrzením: „Povolání však i zanikají, když lidé nepotřebují jejich výkonů. Umírá dnes advokacie jako degenerovalo povoznictví? V Československé republice by vnější okolnosti tomu nenasvědčovaly. Za dvacet let od převratu se počet advokátů na jejím území znásobil a k tomu máme i advokáty ženy.“² Na sklonku první republiky bylo zřejmé, že profese advokáta rozhodně za posledních dvacet let spíše vzkvétala a počet advokátů rostl.

Existence advokátů je doložena na území českých zemí prakticky od středověku. Jménem jich ovšem z tohoto období známe spíše málo příslušníků této profese, nicméně jako jeden příklad za všechny můžeme uvést advokáta Jana z Jesenice, který zastupoval Mistra Jana Husa. Zároveň není bez zajímavosti, jak uvádí F. M. Bartoš, že latinské slovo *advocacia* se v naši nejstarších dokumentech objevuje ve smyslu soudní stavení, soud.³

Novověkou advokacii v českých zemích výrazně ovlivnila porážka stavovského povstání v roce 1620 a následné vydání nové zemské ústavy v roce 1627. Došlo ke změně formy soudního procesu – z ústní na písemnou a advokáti byli ustaveni jako zástupci stran.⁴

V roce 1848 uvádí S. Balík, že v Čechách působilo 80, na Moravě 30 advokátů. Léta 1849-1918 dodává S. Balík, „lze charakterizovat jako etapu zprvu zákonodárstvím brzděné, později nezadržitelné změny advokacie úřednického pojetí na liberální advokacii s emancipovanou stavovskou samosprávou, garantovanou nezávislostí a nárokovým přístupem k povolání advokáta.“⁵ Pro druhou polovinu 19. století je třeba rozhodně vyzdvihnout důležitou právní normu, která upravovala advokátskou profesi a která platila následně po celou dobu první republiky, a to byl zák. č. 96/1868 ř. z. ze dne 6. července 1868, jímž se uvádí řád advokátský.

---

² CHALUPNÝ, Emanuel, *Advokacie: Příspěvek k sociologii advokátního stavu*, Praha: L. Mazač 1938, s. 12–13.

³ BARTOŠ, František Michálek, *Dvě stati z pražských dějin*, Praha: Kalich 1941, s. 6.

⁴ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 60.

⁵ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 94.

Advokátský řád (1868) platil království a země na říšské radě zastoupené – tedy pro Předlitavsko⁶. Vzhledem ke skutečnosti, že advokacii v době první republiky upravoval právě tento právní předpis, je třeba o něj pojednat. Advokátský řád z roku 1868 zrušil starší předpis upravující advokátskou činnost (zák. č. 364 ř. z. ze dne 16. srpna 1849),⁷ platil až do 31. prosince 1948 a ovlivnil i vývoj advokacie po roce 1989 a v Rakousku jsou některé jeho části stále platné.⁸

Advokátský řád zpřístupnil advokátské povolání třem skupinám osob – jednak advokátům, přijatým na základě částky V. advokátního řádu z roku 1868, tj. podle přechodných ustanovení, jednak řádným uchazečům, kteří splnili podmínky advokátského řádu a jednak mimořádným uchazečům.⁹ Proto, aby někdo mohl provozovat advokacii, bylo třeba splnit přesně stanovené podmínky. Aby bylo možné vykonávat advokátské povolání v Čechách (popř. v Předlitavsku), bylo třeba mít domovské právo v některé z obcí v zemích zastoupených na říšské radě, být svéprávným, mít dokončené právnicko-politické studium, složit předepsané přísné zkoušky na některé univerzitě, být doktorem práv, splnit advokátní praxi a složit zkoušku (k advokátní zkoušce byl kandidát připuštěn, pokud prokázal praxi v délce čtyři roky). Poté byl advokát zapsán do listiny advokátů.¹⁰

Mezi hlavní práva advokáta patřilo dle § 9 advokátního řádu z roku 1868 zastupovat strany u všech soudních, mimosoudních, veřejných i soukromých, a to u soudů i úřadů v Předlitavsku.¹¹ Mezi hlavní povinnosti naopak patřilo svědomité vykonávání zastoupení a zachování mlčenlivosti o věcech, které se během své činnosti dozvěděl. Zároveň dle § 10 měl advokát možnost zastoupení odmítnout, a to i bez udání důvodu. Advokátský řád dále stanovil, že advokát musí zastoupení

---

⁶ V roce 1867 došlo k vyhlášení rakousko-uherského dualismu, kdy bylo do té doby jednotné Rakousko rozděleno na dvě části spojené pouze osobností císaře se společnými zahraničními, vojenskými a finančními záležitostmi. Nový státní útvar dostal název Rakousko-Uhersko a rozdělil se na dvě části: Předlitavsko neboli království a země na říšské radě zastoupené (to znamená Horní a Dolní Rakousy, Kraňsko, Štýrsko a Korutany, České království, Moravské markrabství, Slezsko a další) a Zalitavsko (Uherské království). Blíže viz URBAN, Otto, *Česká společnost 1848–1918*, Praha: Svoboda 1982, s.

⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona, SCHELLE, Karel, *Právní úprava advokacie (historie a současnost)*, Brno: Masarykova univerzita 1995, ISBN 80-210-1074-6, s. 4–6.

⁸ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 110.

⁹ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 110–111.

¹⁰ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 113.

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona, SCHELLE, Karel, *Právní úprava advokacie (historie a současnost)*, Brno: Masarykova univerzita 1995, ISBN 80-210-1074-6,

odmítnout v okamžiku, pokud zastupoval nebo zastupuje druhou stranu nebo byl soudcem nebo státním zástupcem v téže věci.

Od účinnosti advokátského řádu z roku 1868 byli advokáti prohlášeni za nezávislé v poměru k soudům a disponovali vlastní samosprávou. To znamenalo, že o věcech advokátů rozhodovaly advokátní komory.¹² Jak stanovil advokátský řád, komora se skládala ze všech zapsaných advokátů, kteří bydleli v okrsku konkrétní komory. Komory mohly spravovat záležitosti buď prostřednictvím shromáždění všech advokátů, nebo prostřednictvím výboru. Výbor, stejně jako jeho prezident a náměstek prezidenta se volil tajným hlasováním a rozhodovalo se nadpoloviční většinou přítomných. Prezident a náměstek prezidenta byli voleni na tři roky s povinností zůstat na tomto postu do doby, než je zvolen nový prezident, resp. jeho náměstek.

Během první republiky byl advokátský řád několikrát novelizován. Nejrozsáhlejší novelou byl zák. č. 40/1022 Sb. z. a n. Tato novela byla revoluční např. i v tom smyslu, že připouštěla ženy k výkonu advokátského povolání, což bylo v souladu i s pražskou právnickou fakultou, která v roce 1918 připustila ke studiu první ženy. Zajímavé je, jak uvádí S: Balík, „*to, že ženám měl být umožněn výkon povolání advokátky, nebylo v zákoně výslovně řečeno, vplynulo to však z ustanovení, podle něhož „pozbude-li žena, vykonávající advokacii, československého státního občanství sňatkem, uzavřeným s cizincem, může k její žádosti ministerstvo spravedlnosti po slyšení advokátní komory povolit, aby advokacii dále vykonávala“ (§ 3 zákona).*“¹³ První advokátkou v Československu byla Matylda Wíchová-Mocová, která do seznamu advokátů byla zapsaná v roce 1929.

Během první republiky platil zákaz slučitelnosti některých povolání s advokátskou profesí, stejně jako byla vládními nařízeními upravena délka povinné praxe. Původní sedmiletá praxe byla následně v roce 1922 zkrácena na dobu 6 let a následně byla opět zkrácena na pět let (v roce 1924), v roce 1936 byla praxe opět prodloužena na šest let.

---

¹² BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 114.

¹³ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, s. 147.

Advokáti byli nadále – i po vzniku Československa – sdruženi do třech komor: Advokátní komory v Čechách, která měla sídlo v Praze, Moravské advokátní komory v Brně a Slezské advokátní komory v Opavě. Významnou roli v profesním životě českých advokátů hrál bezpochyby i Spolek českých advokátů, který se snažil reformovat některé instituce a postupy České advokátní komory.

Advokacii po vzniku Československa nicméně ovlivnil antagonismus českých a německých advokátů a, jak uvádí S. Balík: „*němečtí advokáti odmítli přistoupit na návrh Spolku českých advokátů, aby členové orgánů komory byli voleni na principu dvoutřetinové většiny českých advokátů, a že bojkotovali valnou hromadu 19. října 1919, na níž byly zvoleny orgány komory složené výlučně z českých advokátů.*“¹⁴

Od vzniku Československa zněly hlasy po unifikaci advokátního řádu – a to nejen v českých zemích, ale také na Slovensku (kde do roku 1918 platilo uherské právo) a v Podkarpatské Rusi. Hlavními otázkami se stalo prodloužení koncipientské doby, otázka znovuzavedení *numerus clausus*, přísnější postih nedodržování stanovených norem atp.

Unifikovaný advokátní řád byl přijat až téměř na sklonku první republiky, roku 1936. Stanovil vrchní advokátní komoru se sídlem v Praze a jako její orgány určil předsednictvo, odbory a valný sbor. Předsednictvo měli tvořit prezident a viceprezidenti, které zvolil valný sbor. Tímto unifikovaným advokátním řádem došlo zároveň ke zpřísnění podmínek pro zápis do seznamu advokát: od roku 1936 bylo zapotřebí šestileté praxe, nicméně např. tzv. soudcovské privilegium (možnost soudce vstoupit do advokacie bez splnění některých podmínek) zůstalo zachováno.

---

¹⁴ BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8, S. 151.

2. Ústí nad Labem v době první republiky

Na konci 19. století se Ústí nad Labem stalo jedním z center chemického průmyslu v Rakousku-Uhersku. Zároveň to bylo město s velmi výrazným německým živlem, protože patřilo do německé jazykové oblasti v severních Čechách, která se rozkládala mezi Labem a východním okrajem Krkonoš a zahrnovala kromě Ústí nad Labem i Českou Lípu, Litoměřice a Liberec.¹⁵ Kromě toho na přelomu 19. a 20. století získalo Ústí na významu díky rozvíjející se dopravě – především vodní a železniční.

Po vypuknutí první světové války soudobá literatura zdůrazňovala rozdíl mezi postojem českého a německého obyvatelstva k vojenským událostem. Zatímco u Čechů se projevoval dle současníků spíše pasivní postoj, německé obyvatelstvo otevřeně deklarovalo loajalitu k Rakousku a jeho německému spojenci. V Ústí nad Labem stejně jako v dalších městech s výrazným německým živlem, a dokonce i v Praze, došlo na počátku světové války k bouřlivým projevům prorakouských a proněmeckých nálad.¹⁶

V roce 1918 byla situace poněkud odlišná. Vojenské události zasáhly do života celé Evropy a Ústí nad Labem nebylo výjimkou. Rakousko-Uherská monarchie zažívala hospodářský, ekonomický i politický úpadek. Poslední snahou o její záchranu byl manifest nového císaře Karla I., který v souladu s myšlenkami prezidenta Wilsona přiznal národům právo na sebeurčení a vyhlášení federace. Vzhledem ke skutečnosti, že ke zveřejnění manifestu došlo až v polovině října 1918, nebyl jeho politický dosah nijak významný. Nicméně v Ústí vyvolal jistou politickou reakci, když se ten samý večer po zveřejnění manifestu v novinách sešly německé politické strany města (Německý svaz, Německý národní svaz a další).¹⁷ Hlavním řečníkem na tomto setkání byl Rudolf Lodgman von Auen, bývalý poslanec říšské rady, který na počátku roku uveřejnil spis „*Die Autonomie und ihre Bedeutung für Österreich-Ungarn*“, v němž představil budoucnost Čech v rámci centralistického Rakouska, kde by byla úřední řečí němčina a správní jednotky

---

¹⁵ MAJEWSKI, Piotr Maciej, *Sudetští Němci 1848–1948: dějiny jednoho nacionalismu*, Brno: Condicio humana ve spolupráci s Muzeem druhé světové války v Gdaňsku 2014, ISBN 978-80-905323-2-8, s. 89.

¹⁶ BOROVIČKA, Michael, KAŠE, Jiří, KUČERA, Jan P., BĚLINA, Pavel, *Velké dějiny zemí Koruny české*, XII. b (1890-1918), Praha-Litomyšl: Paseka 2013, ISBN 978-80-7432-293-8, s. 621.

¹⁷ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 157.

národnostně kompaktní kraje, přičemž Čechy by byly rozděleny na českou a německou jazykovou oblast.¹⁸ Stejně jako ve výše zmíněném spise i na setkání ve druhé polovině října 1918 se vyjadřoval proti koexistenci s Čechy a mimo jiné prohlásil: „*Zásada sebeurčení národů zajišťuje nám právo řadit otázku příslušnosti našeho území ke kterémukoliv státnímu útvaru nebo též vyhlásit samostatnost, tj. odtrhnutí od dosavadního státního celku.*“¹⁹

Několik dní před vznikem samostatné Československé republiky došlo ke shromáždění rakouských Němců ve Vídni, které ustavilo Prozatímní národní shromáždění Německého Rakouska.²⁰ Dne 29. října 1918 se v Ústí nad Labem sešlo shromáždění německého obyvatelstva, které prohlásilo nutnost vytvoření německé provincie, což se uskutečnilo na počátku listopadu, kdy byla vyhlášena provincie *Deutschböhmen* (s centrem v Liberci). Dne 5. listopadu 1918 se uskutečnilo zasedání zemského sněmu v Liberci, kde byla provedena volba zemského hejtmana a zemského výboru, a o několik dní později zemský výbor *Deutschböhmen* zaslal telegram do Berlína, v němž vyjádřil přání zemské vlády na spojení provincie s Německem.²¹

V listopadu 1918 byla situace v Ústí nad Labem velmi nepříznivá – ve městě byl nedostatek potravin, který způsoboval četné hladové bouře. Přestože např. zástupci ústeckých Čechů vyzývali občany, aby se neúčastnili drancování a udržovali pořádek, nepokoje vyústily v odstranění symbolů Rakouska-Uherska. Dne 6. listopadu 1918 byl v Liberci zahájen sněm provincie *Deutschböhmen*, kde zastupoval Ústí nad Labem Rudolf Londgman von Auen. O týden později, 14. listopadu byla zorganizovaná demonstrace ústeckých Němců na podporu provincie *Deutschböhmen*, kterou organizovala německá sociální demokracie. Během demonstrace se ozývaly hlasy na připojení provincie k Německu, požadavek rovného a přímého volebního práva i pro ženy, osmihodinový pracovní den a další požadavky více či méně související se státoprávním uspořádáním severočeského území.

---

¹⁸ MALÝ, Karel, SOUKUP, Ladislav, *Vývoj české ústavnosti v letech 1618–1918*, Praha: Karolinum 2006, ISBN 80-246-1209-7, s. 575.

¹⁹ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 157.

²⁰ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 157.

²¹ CESAR, Jaroslav, *Od sudetoněmeckého separatismu k plánům odvety: iredentistický puč něm. nacionalistů v ČSR v letech 1918–1919*, Liberec: Severočeské krajské nakladatelství 1960, s. 61–62.

Koncem listopadu 1918 zahájila československá armáda postup proti provincii Deutschböhmen. Nejprve byla obsazena menší města, nakonec i Ústí nad Labem. Československé vojsko v čele s Emilem Novákem dorazilo do Ústí nad Labem 10. prosince 1918. Ve městě vznikla panika a začalo rabování. Jak uvádí V. Kaiser: „Bezpečnostní složky nedokázaly situaci zvládnout, některé objekty se podařilo uhájit před rabujícím davem teprve použitím střelných zbraní. Na místě byly zastřeleny tři osoby, těžce bylo zraněno sedm osob. Během následujících dní se počet obětí zvýšil na pět.“²² Následující den, 11. prosince 1918, byli českoslovenští důstojníci přijati ústeckou radou města, kterou tvořili především dr. Karl Osthof, dr. Adolf Klepsch, redaktor Franz Kapusta a továrník Heinrich Schicht. Nedlouho poté byla na budově okresního hejtmánství vyvěšena československá vlajka.

Dne 18. prosince 1918 se uskutečnilo zasedání ústeckého obecního zastupitelstva, které se skládalo převážně z ústeckých Němců. Čeští obyvatelé Ústí nad Labem požadovali účast na správě města. Obecní zastupitelstvo následně vyčlenilo 12 mandátů (ze 60), které byly určeny zástupcům českého obyvatelstva ve městě.

Pokud jde o politický život v Ústí nad Labem v době první republiky, v souladu se zemskými právními normami zde proběhly parlamentní volby, komunální volby, a kromě toho ještě volby do okresního zastupitelstva. Politická orientace tohoto severočeského města byla samozřejmě ovlivněna jeho národnostním složením. Tradičně silnou stranou v Ústí nad Labem byla německá sociální demokracie, která ve volbách roku 1920 získala 45,2 %. Pozici nejsilnější strany si udržela až do roku 1935, kdy získala pouhých 15,58 % na úkor SdP, kterou volilo 58,21 % obyvatelstva Ústí nad Labem. Podobné výsledky získávala německá sociální demokracie i v komunálních volbách, a to až do roku 1938, kdy vyhrála se ziskem 67,82 % SdP. České strany v Ústí nad Labem nikdy v době první republiky nepřekonalily vedoucí pozice německé sociální demokracie a SdP. Nejsilnější českou stranou byly Československá sociální demokracie a Československá strana národně sociální, jejichž zisky se v parlamentních volbách pohybovaly s různými

---

²² KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 160.

výkyvy mezi 5-10 %. V komunálních volbách byla velmi aktivní strana Český volební blok, jejíž zisky ovšem byly mnohdy i pod 5 %.²³

V letech 1918-1920 se Ústí definitivně stalo součástí Československé republiky, ale situace zde byla i nadále závažná. Problémy se zásobováním na konci války a v prvních letech po válce způsobovaly hladové nepokoje a docházelo ke zvyšování nezaměstnanosti. Tím eskalovala situace mezi českým a německým obyvatelstvem nejen v Ústí nad Labem. V létě roku 1921 došlo k určité radikalizaci situace, kterou popisuje Ferdinand Peroutka: *„Vznik a průběh odpovídal poměrům v té době. Na radikální české straně pojednou rozšířilo se opět heslo, že je třeba uchystat odvetu za německé štvání. Taková výzva působila zápalně. V Ústí nad Labem demobilizovaní legionáři počali osnovat žádanou odvetu, vypravivše se tam z Roudnice. Jako obyčejně došlo ke střelbě, po níž na dlažbě zůstali ranění, ba i mrtví. Vláda jako obyčejně vyjádřila nad událostmi politování...národní demokracie byla nespokojena a vydala své vlastní prohlášení se značně odchylným obsahem. V letáku, jež rozšířila mezi Čechy v Ústí vyjadřovala dík za události: „Akce na ochranu naší menšiny skončila úplným vítězstvím našich udatných legionářů...Československá obec legionářská v Roudnici může být se svou vzdorakcí úplně spokojena.“²⁴*

Během 20. let se situace mezi Čechy a Němci pomalu uklidnila, nicméně po aktivizaci německých nacionálních skupin – DSAP a následně SdP došlo opět k vyostření situace. Nemalým dílem přispěla i skutečnost, že krachem na newyorské burze se hospodářská krize dostala ve 30. letech i do Československa a měla daleko větší dopad na německé obyvatelstvo než na české. Poté, co v roce 1933 vzniklo hnutí SdP a začlenilo do svých struktur ostatní německé strany, stalo se významným politickým činitelem nejen v Ústí nad Labem, ale v celém českém pohraničí. SdP se stávala nejvlivnější stranou v Ústí nad Labem, kam 18. února 1937 byla svolána stranická konference. Není bez zajímavosti, že se zde Konrad Henlein ještě nevymezil vůči Československu a rozhodně se nesnažil o podporu myšlenky odtrhnutí se od něj. Mimo jiné prohlásil: *„My aktivisté, vedeme svůj politický boj v přesvědčení, že existence demokratického a nezávislého Československa je v zájmu evropského míru a pokroku lidstva. ... Jakékoliv zásadní*

²³ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 161–166.

²⁴ PEROUTKA, Ferdinand, *Budování státu IV. 1921–1922*, Praha: Lidové noviny 1991. ISBN 80-7106-040-2, s. 1518.

*řešení problémů Němců v Československu v ohledu vnitropolitickém i zahraničněpolitickém má jednu elementární podmínku: musí být zaručeno, že nebudou násilím měněny existující hranice.*²⁵

Významnou součást života v Ústí nad Labem tvořilo bezpochyby školství, neboť právě ono podporovalo a rozšiřovalo národní myšlenky, ať už české nebo německé. Co se týče českého školství před první světovou válkou, působila v Ústí nad Labem jediná česká soukromá škola v Krásném Březně. V roce 1919 byla česká obecná škola otevřena v Ústí nad Labem a v roce 1927 zahájil svou činnost Inspektorát českých menšinových škol. První českou střední školou v Ústí nad Labem bylo české reálné gymnázium, které bylo založeno v roce 1920. Ředitelem se stal dr. Jaroslav Kubista.

Mezi německými školami byla nejvýznamnější obchodní akademie, která za první republiky patřila k nejlepším školám svého druhu v Československu. Studovali zde i zahraniční studenti – Němci, Maďaři, Rusové, Američané atd. V roce 1902 v Ústí nad Labem vznikl Ústecký učitelský ústav, který ve své činnosti pokračoval i po roce 1918. V roce 1937 byl tento ústav zestátněn. Dlouhou tradici mělo v Ústí nad Labem také německé gymnázium, které se v roce 1921 změnilo na německé reálné gymnázium, kde povinnou řečtinu nahradila angličtina. Zvláštní odnoží německého gymnázia bylo i německé dívčí reformní reálné gymnázium s vlastním profesorským sborem. V roce 1918 byla obnovena státní živnostenská škola a v roce 1921 byla zřízena tříletá rodinná škola jako odborná škola pro ženská povolání.

Pokud jde o náboženský život ve městě, nejpočetnější byli přívrženci katolíků, nicméně byla zde i významná odnož evangelické církve a silné zastoupení zde měla i židovská obec. Hlavním představitelem katolické církve v Ústí nad Labem, děkanem, se 15. května 1918 stal Ferdinand Schwind, který se zasloužil o rekonstrukce církevních budov, ale také o rozvoj spolkové činnosti. Pokud jde o evangelickou církev, nejvýznamnějším uskupením, které v Ústí nad Labem působilo, byl *Evangelický diakoniální spolek*. Počet židovského obyvatelstva v Ústí nad Labem lze odvodit ze sčítání obyvatel v roce 1921, kdy se k tomuto náboženství přihlásila 1 121 osob. Jak uvádí Kaiser: „*Představeným židovské náboženské obce*

---

²⁵ BRÜGEL, Johann Wolfgang, *Češi a Němci 1918–1938*, Praha: Academia 2006. ISBN 80-200-1440-3, s. 429.

byl v letech 1919–1932 Moritz Glauber, po něm až do likvidace obce nacisty, JUDr. Hugo Pick. Rabínem byl po celé období dr. J. Stößler, kantorem J. Rosenberg.“²⁶

3. Litoměřice v době první republiky

Dějiny Litoměřic, podobně jako u Ústí nad Labem, byly determinovány skutečností, že německé obyvatelstvo zde tvořilo většinou národnost. Dle rakousko-uherských statistik v Litoměřicích bylo v roce 1910 85,35 % Němců a 12,35 % Čechů.²⁷ Po vyhlášení první světové války se odlišný postoj Čechů a Němců k Rakousku-Uhersku stal ještě markantnějším. Do dějin Litoměřic zasáhla první světová válka celkem brzy, neboť již v září 1914 přijel do Litoměřic transport raněných a následně do města přicházeli první zajatci – především z ruské fronty, kteří byli umístěni do táborů vybudovaných u Litoměřic a v nedalekém Terezíně.

Přestože německé obyvatelstvo Litoměřic bylo loajální k rakousko-uherskému režimu, Češi projevovali nespokojenost a podporovali ilegální organizace, z nichž nejznámější byla tzv. Mafie. Právě Mafie měla v Litoměřicích svého zpravodaje, Msgra Augustina Fibigera, který informoval nejen o zajatcích, ale také o německém obyvatelstvu v Litoměřicích a okolí a o jejich smýšlení.

Německé obyvatelstvo se také sdružovalo, nejvýznamnějším německým spolkem v Litoměřicích a jejich okolí byla tzv. Německá lidová rada pro Čechy (*Der deutsche Volksrat für Böhmen*) v čele s doktorem Josefem Wenzelem Tittou.²⁸ Německá lidová rada sice vznikla na počátku 20. století, ale byla aktivní ještě během první světové války. Během ledna 1918 vyzval J. W. Titta ke spojení německých nacionalistických stran proti české nadvládě. Rakouská vláda v květnu 1918 prohlásila, že od ledna 1919 budou Čechy, resp. České království, rozděleny na dvanáct krajů dle národnostního klíče. Jedním z německých krajů byl i Litoměřický kraj, který měl svoji činnost zahájit počátkem října 1918. Tento kraj měl být také součástí provincie *Deutschböhmen*. Krajským hejtmanem

²⁶ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 186.

²⁷ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 301.

²⁸ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 296.

v Litoměřickém kraji byl jmenován dr. Alfred Siegel, nicméně kvůli dalším událostem do své funkce nenastoupil.

Na podzim 1918 byl aktivní i český nacionalismus, který se v mnoha místech, včetně Litoměřic, projevil svatováclavskými oslavami nebo poutěmi. Právě taková pout' se konala 28. září 1918 v Litoměřicích v čele s Msgrem Augustinem Fibigerem, velkým zastáncem myšlenky české samostatnosti. Německá menšina byla ovšem také aktivní, koncem září 1918 zasedal Volksrat v čele s J. W. Tittou v Lovosicích, jehož výsledkem bylo úsilí o vytvoření jednotné německé fronty. K vyostření situace na obou stranách bezpochyby přispěla i špatná zásobovací situace a hlad místního obyvatelstva.

V říjnu bylo v severních Čechách rozhodnuto o vytvoření provincie Deutschböhmen a 27. října vyhlásil Volkstag (lidové německé shromáždění konané v Ústí nad Labem), že „*svobodné Deutschböhmen je připraveno spojit se s Německem a byla odmítnuta jakákoliv přestavba Rakouska.*“²⁹ Pokud jde o Litoměřice, jejich zástupce vznesl opětůný požadavek na přesunutí Německé univerzity z Prahy do Litoměřic.

Dne 28. října 1918 byla v Praze vyhlášena Československá republika a v Litoměřicích bylo zřízeno velitelství české posádky, do jejíhož čela se postavil JUDr. A. Zelený. Mezitím ovšem došlo k ustavení německé okresní národní rady, která měla 54 členů, z nichž se ustavil městský výbor v čele se starostou Watznauerem. Počátkem listopadu 1918 se aktivizoval v Litoměřicích i český živel, který založil 3. listopadu český národní výbor, jenž o den později zaslal Národnímu výboru do Prahy zprávu o svém ustavení. Celkem čítal 22 členů především z řad státoprávní demokracie, křesťansko-sociální strany a české sociální demokracie. Předsedou národního výboru se stal advokát Rudolf Lešer hlásící se ke státoprávní demokracii a náměstkem Msgre Augustin Fibiger za křesťansko-sociální stranu.

Pokud jde o německé strany, po sloučení německé dělnické strany a německé sociální strany v jednotnou německou nacionálně-socialistickou dělnickou stranu, začal tento nový politický subjekt působit i v Litoměřicích, kde k ustavující schůzi došlo 22. listopadu 1918. Další vlivnou stranou zde byla

---

²⁹ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 297.

německá nacionální strana v čele s Rudolfem Lodgmannem von Auen, který byl zároveň tzv. zemských hejtmanem Deutschböhmen.

Dne 7. prosince 1918 na zasedání českého národního výboru bylo po dohodě s českým velitelstvím v Terezíně rozhodnuto o obsazení Litoměřic. O dva dny později předalo předsednictvo českého národního výboru starostovi Watznauerovi memorandum, ve kterém bylo požadováno převzetí města se všemi jeho úřady. Watznauer sice na podmínky memoranda nepřistoupil, ale souhlasil s jednáním se zástupci československé vlády. Mezitím se z Terezína do Litoměřice dostavila vojenská setnina vedená majorem Bártou. Členové národního výboru spolu s vojáky obsadili důležité úřady jako byly radnice, soudy, státní zastupitelství a poštovní úřad. Dne 12. prosince 1918 bylo vyhlášeno plné převzetí Litoměřic vládou ČSR.

Litoměřice a jeho okolí se staly oficiálně součástí nového československého státu. Společně s Lovosicemi a Úštěkem vytvořily jeden politický okres s centrem právě v Litoměřicích, kde sídlily i další významné úřady jako berní úřad, okresní finanční ředitelství a další. „*Litoměřice*,“ jak uvádí J. Smetana, „*zůstávaly důležitým vojenským střediskem s velkou posádkou v dvou kasárnách a velitelstvím 3. divize a jiných útvarů a ženijním učilištěm; k tomu velmi početná posádka v Terezíně (cca 4 000 mužů) činila z těchto dvou měst jedno z nejvýznamnějších armádních středisek.*“³⁰ První obecní volby zde proběhly v roce 1919 a skončily vítězstvím německého občanského bloku. Starostou se následně stal Ernst Prochazka, člen německé nacionální strany, který zůstal ve funkci do roku 1923.

Vítězstvím Československé republiky o ovládnutí severočeského prostoru ovšem česko-německé napětí na tomto území neskončilo. Mezi libereckými Němci se rezonovaly zprávy o dění v Německu (např. v březnu 1919 se v Litoměřicích rozšířily letáky spartakovců³¹). Společnost v Litoměřicích byla po roce 1918 vlivem problémů způsobených válečnými událostmi levicově orientovaná, nicméně ve volbách byl ve 20. letech nejúspěšnější tzv. německý volební blok (nacionální strana a DNSAP).

---

³⁰ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 308.

³¹ Spartakovi byli revoluční sociálně-demokratickou skupinou kolem Karla Liebknechta a Rosy Luxemburgové. Jejich hnutí bylo následně přejmenováno na Komunistickou stranu Německa.

V roce 1922 se staly Litoměřice centrem nepokojů, které byly způsobeny útokem demobilizovaných legionářů na vlajkonosce Německého tělovýchovného spolku. Několik německých mladíků bylo zbito. Není bez zajímavosti, že k podobným útokům docházelo v první polovině 20. let relativně v oblasti Litoměřic často, málokdy však v této době byli Němci útočící stranou.³²

Další obecní volby se konaly v roce 1923 a poprvé v nich kandidovala nově vzniklá komunistická strana. Nejsilnějšími stranami byly opět němečtí nacionalisté. Českou nejsilnější stranou byli národní socialisté. Starostou se v roce 1923 stal Franz Köchel, který si post podržel až do roku 1933. Poměr sil jednotlivých politických stran tak, jak vyšel z voleb v roce 1923 se v podstatě zachoval po celá 20. léta 20. století.

Zásadní změnu politickému uskupení nejen v Litoměřicích přinesl rok 1933, který byl spojen nejen s krizí, která po krachu na newyorské burze v roce 1929 silně dopadla na státy střední Evropy s několikaletým zpožděním, ale také se skutečností, že se kancléřem v sousedním Německu stal Adolf Hitler. Poté, co Adolf Hitler nastoupil do úřadu říšského kancléře, československá vláda zakázala činnost německé nacionální strany a DNSAP byla rozpuštěna. Jejich zástupci v Litoměřicích museli opustit obecní zastupitelstvo a jejich místa zaujali příslušníci ostatních německých stran. Starostou v Litoměřicích byl jmenován Franz Křepek, hlásící se k německým agrárníkům. Byl to jeden z nejvýznamnějších a bezpochyby nejzajímavějších německých politiků v Československu. Byl reprezentantem tzv. aktivismu, tj. spolupráce německých občanů s Československou republikou, což představovalo v tehdejší době určitou cestu řešení vztahů mezi Čechy a Němci. Franz Křepek byl svým způsobem protivníkem německého nacionalisty Lodgmana von Auen. Zároveň Křepek udržoval dobré vztahy s T. G. Masarykem, jehož pohled a názory např. na pozemkovou reformu velmi podporoval. Křepek podlehl nešťastnému výstřelu na lovu 28. dubna 1936.³³

---

³² MAJEWSKI, Piotr Maciej, *Sudetští Němci 1848–1948*, Brno: Conditio humana ve spolupráci s MOzeem druhé světové války v Gdaňsku 2014. ISBN 978-80-905323-2_8, s. 248.

³³ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 311.

Po zákazu DNSAP byla vytvořena nová politická organizace s názvem Sudetendeutsche Heimatfront (SHF), která byla později přejmenovaná na Sudetendeutsche Partei (SdP), do jejíhož čela se postavil Konrad Henlein. Tato strana zvítězila ve volbách v roce 1935 se ziskem 59,29 % (získala hlasy od 84,48 % Němců). Vzrůstající moc SdP se projevovala nejen na poli politickém, ale zasahovala do všech sfér života litoměřických obyvatel. Ve větší míře, než doposud se začal právě ze struktur SdP šířit antisemitismus, byly pozorovány vyložené protistátní projevy (jako např. vstup československých obyvatel – především německé národnosti – v Německu do SA). Myšlenky německého nacismu se šířily mezi Němci v Litoměřicích také díky organizaci mládeže (tzv. Henleinjungend).

V roce 1938 SdP přijala do své struktury ostatní německé strany a ve volbách získala v Litoměřicích 65,54 % hlasů (což bylo 93,4 % hlasů všech Němců v Litoměřicích). Nicméně je třeba konstatovat, že situace rozhodně nebyla jednoznačná. České obyvatelstvo se stavělo na odpor nejen SdP (např. 27. srpna 1938 při návštěvě Konrada Henleina se ozývaly i české hlasy, které provolávaly „*Ať žije republika!*“ apod.).

Nejvýznamnějšími hospodářskými subjekty Litoměřic byly v letech 1918–1938 měšťanský právovárečný pivovar a akciový labsko-zámecký pivovar, který se zaměřoval více na výrobu tmavých piv. V roce 1921 se do Litoměřic vrátila továrna na zpracování kůže, která sídlila od roku 1913 ve Vídni. Významným hospodářským subjektem byla v Litoměřicích i tiskárna, která však v roce 1936 zanikla.

Po roce 1918 došlo v Litoměřicích k rozvoji bankovníctví – do města se přesunuly filiálky některých českých i německých bank (Kreditanstalt der Deutschen, Böhmische Eskoptebank, Ústřední banka českých spořitelů, Deutsche Volsbank, Anglo-Československá banka atd.). Zajímavou epizodu litoměřického bankovníctví bezpochyby představovalo založení Severočeské banky v Litoměřicích v roce 1921, ale ta nakonec po několika letech zkrachovala.

Po odeznění následků válečných let byla v Litoměřicích obnovena renesanční radnice poničená v době války, došlo k opravě a modernizaci místního vodovodu a kostel sv. Václava byl v roce 1929 přebudován v památník padlých. V roce 1932 byla postavena budova nemocnice v Žitenické ulici.

Litoměřice, pokud jde o kulturní a náboženský život, byly již v minulosti katolickým centrem, protože zde od roku 1655 sídlilo biskupství a zároveň zde bylo i několik klášterů. Do roku 1931 byl litoměřickým biskupem Josef Gross. Tento muž působil v Litoměřicích od roku 1910. Není bez zajímavosti, že ještě před svým nástupem v Litoměřicích se projevil jako stoupenec habsburské dynastie a německého nacionalismu, díky čemuž František Josef I. jeho kandidaturu na litoměřického biskupa podpořil.³⁴ Právě z tohoto důvodu není bez zajímavosti, že po roce 1918 byli postupně biskupové většiny českých a moravských biskupství vyměněni, Josef Gross však zůstal ve svém úřadu. Jak uvádí J. Macek: „*Byl to důsledek vztahů mezi ním a pražským arcibiskupem Kordačem, s nímž se dlouho a dobře znal.*“³⁵ Nástupcem Josefa Grosse v biskupském úřadu po jeho smrti v roce 1931 se stal Antonín Alois Weber, pocházející z německé rodiny, ale i přesto byl národnostně velmi tolerantní. Daleko více než jeho předchůdce zasáhl do života Litoměřic: založil ústav pro pastorační a ústav pro mládež, podporoval ústav pro hluchoněmé. Ve 30. letech, kdy vzrůstala obliba SdP biskup pohrozil německým diecézním kněžím, že pokud se nadále budou angažovat v SdP, odvolá je z funkce. Po mnichovské dohodě byla litoměřická diecéze rozdělena na dvě části – větší (asi 75 %) připadla k Sudetům a připojila se k nacistické župě Gau Sudetenland, menší část včetně např. Terezína a Libochovic připadl Protektorátu Čechy a Morava.³⁶

Pokud jde o ostatní náboženství, nebyl jejich počet v Litoměřicích příliš vysoký. Po vzniku Československa se sice i zde, v tomto tradičně katolickém městě, objevili stoupenec evangelické církve, ale jejich počet nikdy nepřesáhl 10 % českého obyvatelstva. Kolem 500 příslušníků mělo židovské náboženství. Nejvýznamnějším představitelem židovské obce byl v meziválečném období bezpochyby advokát Emil Margulies (blíže viz 6. kapitola). Dle sčítání lidu navíc bylo v Litoměřicích 63 obyvatel, kteří se hlásili k ateismu.

Litoměřice kromě skutečnosti, že byly díky biskupství centrem katolické církve, byly i pro své okolí centrem vzdělávání. V období první republiky zde působila řada středních škol, německé gymnázium a německá reálka, které se ve 30. letech sloučily tak, že vzniklo německé reálné gymnázium, německý učitelský

---

³⁴ MACEK, Jaroslav, *Biskupství litoměřické: biskupové a osudy litoměřické diecéze 1655–2005*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005. ISBN 80-7192-978-6, s. 107.

³⁵ MACEK, Jaroslav, *Biskupství litoměřické: biskupové a osudy litoměřické diecéze 1655–2005*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005. ISBN 80-7192-978-6, s. 109.

³⁶ MACEK, Jaroslav, *Biskupství litoměřické: biskupové a osudy litoměřické diecéze 1655–2005*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005. ISBN 80-7192-978-6, s. 178.

ústav a německý městský ústav pro vzdělání učitelek, který byl ovšem roku 1924 zrušen. Dále zde působila německá zemědělská škola, která disponovala vlastním statkem a výzkumnou stanicí. Pokud jde o české školství, je třeba zmínit v roce 1919 založené české reálné gymnázium. Dále zde byly české měšťanské školy a obecné školy.

V Litoměřicích vycházelo také množství časopisů a novin. Nejvýznamnějšími a nejčtenějšími novinami byly bezpochyby „*Leitmeritz Zeitung*“, které vydával Karl Pickert, jenž patřil k Němcům demokratického smýšlení. Po vzniku SdP přívrženci Henleina tiskli své články v „*Leitmeritzer Tagblatt*“ a „*Leitmeritzen Nachrichten*“. Z českých periodik tu vycházely „*Litoměřické listy*“, jejichž první číslo vyšlo v roce 1923, nicméně tyto listy měly hodně pravicové zaměření a ve 20. letech projevovaly velké sympatie k fašismu, podporovaly antisemitismus a rozvířovaly národnostní antagonismus.

V Litoměřicích, pokud jde o kulturní život, bylo velmi oblíbené Německé divadlo. Jak uvádí Smetana: „*Roku 1935 nastoupil ředitel Georg Gründig – s velkými uměleckými ambicemi. Uvedl na tomto malém divadle operu – německé znění Prodané nevěsty a jiné opery. Hrál i Čapka „RUR“ (německy), snažil se však vyrovnat i s narůstajícím vlivem SdP.*“³⁷ Od roku 1919 dochází v Litoměřicích i k rozvoji českého divadla. Český soubor působil v Litoměřicích od roku 1919 a v této době vznikla řada českých divadelních spolků – jako např. divadelní spolek K. H. Máchy nebo divadelní spolek Vlastimil. Na počátku 30. let vznikla první české scéna v sále Měšťanské besedy, která zahájila divadelní sezónu 17. října 1931 tím, že uvedla Tylova Strakonického dudáka.

Český živel se v Litoměřicích projevoval i zakládáním četných spolků. Vznikl tak např. muzejní kroužek, který se ustavil pod vedením inspektora Jaroslava Tesaře v roce 1927. Kroužek, který se následně přetvořil na Muzejní spolek (a od roku 1927 Český muzejní spolek), začal od konce 20. let vydávat vlastní časopis s názvem „*Časopis Muzejního spolku v Litoměřicích*“.

---

³⁷ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 307.

Češi v Litoměřicích se kromě spolků scházeli v Národním domě v Mostecké ulici a v restauraci Na Hradě, ve které v roce 1921 získala Národní jednota severočeská povolení pro biograf. Kromě výše uvedeného poukazuje Smetana na skutečnost, že „*kulturní dění českých Litoměřic mezi dvěma světovými válka vyvrcholilo r. 1936 mohutnými slavnostmi ke stému výročí úmrtí básníka Karla Hynka Máchy. Ty započaly cyklem pěti přednášek, 1. května 1936 byla slavnostně otevřena ve třech místnostech nové české měšťanky výstava s názvem „K. H. Mácha a Litoměřice.“ Tehdy byl také v Litoměřicích postaven Máchův pomník prací mladého sochaře Václava Blažka.*“³⁸

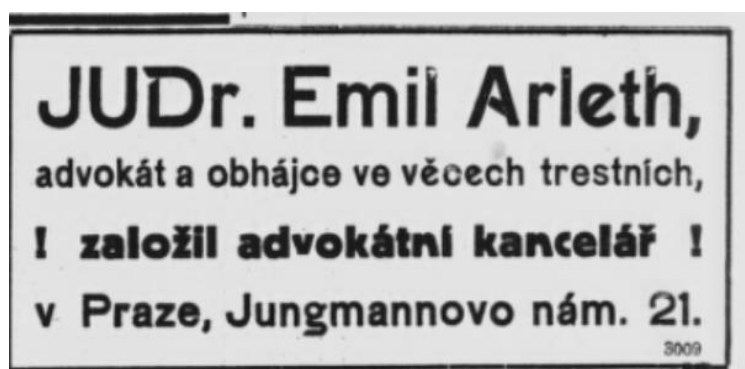
³⁸ SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6, s. 308.

4. Advokáti v Ústí nad Labem 1918–1938

Ústí nad Labem bylo město s tradičně silným postavením německého obyvatelstva, které ovládalo politický i kulturní život. V době první republiky zde působilo celkem 83 advokátů, z nichž většina byla německého původu. Historie představitelů ústecké advokacie odráží historii německé a židovské menšiny v Československu. Někteří z ústeckých právníků (dr. Eisenkolb, dr. Chwatal) byli podporovateli myšlenek německého nacionalismu a následně nacismu, jiní advokáti, židovského původu (např. Dr. Peters, dr. Glässner), museli v roce 1938 z Ústí na Labem odejít a někteří dokonce zahynuli v koncentračních táborech.

Obr. č. 1

Mezi lety 1918–1919 pravděpodobně začal advokátskou praxi v Ústí nad Labem **Emil Arleth**. Emil Arleth se narodil 7. listopadu 1878 v Plzni

jako syn Václava a Amálie Arlethových. Gymnaziální studia absolvoval v Plzni a na německou právnickou fakultu se zapsal v zimním semestru 1897/1898, studium ukončil v lednu 1903. Po studiích byl jako právní praktikant jmenován auskultantem.³⁹ V roce 1908 působil jako c. k. koncipient finanční prokuratury, kterým byl zřejmě do roku 1912, kdy si v Praze na Jungmannově náměstí založil vlastní advokátní kancelář. V červnu 1908 se v Ústí nad Labem oženil s Josefou Scholzovou,⁴⁰ se kterou měl dva syny – Bedřicha (nar. 1913) a Jana (nar. 1909). V Ústí nad Labem začal praxi vykonávat někdy po skončení první světové války a jako advokát zde působil minimálně do roku 1938. Pokud jde i jeho působení, kromě zaměření na trestní právo vystupoval ve 20. letech 20. století ve vyrovnávacích řízeních.⁴¹

³⁹ *Plzeňské listy*, roč. 40, č. 200, 2. 9. 1904.

⁴⁰ *Soupis pražského obyvatelstva*. Archiv hlavního města Prahy.

⁴¹ *Tribuna* 3: 4. 1924 „Litoměřice, Jan Czerný, hostinský v Ústí n. L. Teplická ulice, r. v. z., s. Eduard Strial, předn. Okr. S. v Ústí n. L., JUDr. Emil Arleth, adv. V Ústí n. L.“

Antonín Eisenkolb (1857–1926) se narodil 22. března 1857 v Ostrově u Karlových Varů jako syn Josefa Eisenkolba a jeho manželky Františky rozené Ebertové. Studoval na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, na kterou se zapsal zřejmě někdy v zimním semestru 1875/1876 a studia dokončil v červenci 1897.⁴² Po studiích působil ve státní službě, ale z ní odešel poté, co mu bylo uděleno pokárání, že spoluzaložil pobočku německé školské organizace *Deustcher Schulverein*.⁴³ Antonín Eisenkolb měl politické ambice a před rokem 1914 byl velkým podporovatelem všenněmecké myšlenky. V září 1901 uveřejnila *Národní politika* článek s názvem „*Dozvuky k sjezdu Všeněmců v Chebu*“, který se zabýval žádostmi katolických duchovních v Chebu, jež chtěli konfiskaci časopisu *Ascher Zeitung*, „*který uveřejňuje v plném znění řeč, kterou měl na sjezdu Všeněmců v Aši o hnutí „Pryč od Říma“ poslanec dr. Eisenkolb.*“⁴⁴ Poslancem byl Antonín Eisenkolb od roku 1901, kdy byl zvolen do Říšské rady v městské kurii (obvod Ústí nad Labem, Chabařovice, Teplice atd.). Advokátem v Ústí nad Labem je poprvé uváděn v roce 1904 a působil zde do své smrti roku 1926.

Bedřich Chwatal se narodil 11. března 1888 v Mostě jako syn Fridricha Chwatala a jeho manželky Fanny. Gymnázium studoval v Teplicích a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1908/1909. Studia zakončil státní závěrečnou zkouškou 16. března 1917. Bedřich Chwatal byl v roce 1933 zatčen, jak informovaly Lidové noviny: „*Na návrh státního zastupitelství v Litoměřicích byli zatčeni v Teplicích-Šanově státní průmyslový rada Ant. Tittel, advokát Bedřich Chwatal a obchodvedoucí Ritschel z německého svazu obchodních příručí. Při prohlídce bylo u nich zabaveno mnoho písemného materiálu. Antonín Tittel a dr. Bedřich Chwatal jsou čelnými německými činovníky.*“⁴⁵ V roce 1935 se advokát Bedřich Chwatal otevřeně postavil do protižidovské kampaně. V dubnu 1935 přinesly Lidové noviny zprávu, že „*vlna židovského bojkotu se převalila z Říše přes hranice do severočeského pohraničí Krušných hor. Židy zaplněné lázně Teplice-Šanov a rasově založený ústecký advokát dr. Bedřich Chwatal, v Teplicích bydlící, jsou dva protichůdné póly, které se vybilý.*“⁴⁶ Dr. Chwatal byl obžalován „*pro přečin rušení obecného míru a po přestupek*“ vydávání letáků pobuřujícího

⁴² *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁴³ Anton Eisenkolb [online]. Wikipedia. [posl. aktualizace 23. 3. 2020], [cit. 28. 12. 2020]. Dostupné z WWW: https://cs.wikipedia.org/wiki/Anton_Eisenkolb.

⁴⁴ *Národní politika*, č. 257, 17. 9. 1901.

⁴⁵ *Lidové noviny*, roč. 41, č. 200, 20. 4. 1933, s. 4.

⁴⁶ *Lidové noviny*, roč. 43, č. 213, 27. 4. 1935, s. 4.

obsahu bez povolení. V domě Bedřicha Chwatala byla provedena prohlídka a našel se u něj dopis ministerstvu propagand v Berlíně, „*kde dr. Chwatal vybízel říšské úřady, aby vyzvaly rozhlasem všechny zahraniční Němce k protižidovskému bojkotu.*“ Dr. Chwatal byl uznán vinným a byl odsouzen nepodmíněně ke dvěma měsícům vězení a pokutě 2000 Kč. Advokátem v Ústí nad Labem byl až do konce první republiky.

Wolfgang Nittner se narodil v Ústí nad Labem dne 22. srpna 1897 jako syn ředitele školy Josefa Nittnera a jeho manželky Emmy. Po gymnáziu, které absolvoval v Ústí nad Labem, nastoupil v zimním semestru 1918/1919 na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze. Studia završil státní závěrečnou zkouškou v březnu 1923.⁴⁷ V roce 1923-1925 byl koncipientem u soudu v Chabařovicích a v Ústí nad Labem. Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1928.⁴⁸ Advokátem v Ústí nad Labem byl od roku 1930. V roce 1938 začal pracovat ve správě města, nejprve jako správce městských financí, později jako právník a od roku 1940 jako starosta. Po skončení druhé světové války byl zatčen a internován do tábora a o rok později byl odsouzen za nacistickou činnost k šesti letům vězení. V roce 1948 byl však pro svůj špatný zdravotní stav z vězení propuštěn a vypovězen do Německa, kde v roce 1954 zemřel.⁴⁹

Karel Osthof byl právníkem a advokátem v Ústí nad Labem již v roce 1904. K roku 1901 přinesly *Nové listy* zprávu o jistém dr. Osthofovi – dříve Ochsovi a je velmi pravděpodobné, že se jedná právě o doktora práv Karla Osthofa. „*Bývalý „český“ Žid“ pod jménem Ochs“*, napsaly 9. 11. 1901 *Nové listy*, „*dal se pokřtiti, stal se nejen křesťanem, ale i liberálním Němcem a obecním radním v Ústí nad Labem.*“⁵⁰ Městským radním byl Karel Osthof i po skončení první světové války, kdy na sebe neblaze upozornil. Ústí nad Labem byla Židem Oskarem Bossnerem z Krakova nabídnuta potravinová pomoc, konkrétně 16 vagónů brambor a 3 vagóny hrachu. Následně k dr. Osthofovi přišel muž, který se vydával za Bossnera a dr. Osthof mu vyplatil 150 000 korun. Potravinová pomoc však nepřišla.⁵¹ Praxi vykonával zřejmě po celou dobu první republiky, neboť je v seznamu ústeckých advokátů uváděn ještě v roce 1938. V roce 1931 uvádí *Společenský adresář*

⁴⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁴⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 10, č. 11, 26. 11. 1928. ISSN 1805-5362, s. 240.

⁴⁹ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, s. 325.

⁵⁰ *Nové listy*, č. 45, 9. 11. 1901.

⁵¹ *Čech*, roč. 44, č. 87, 29. 3. 1919.

československý, že JUDr. Karel Osthof v Ústí nad Labem je členem *Deutscher Wirtschaftsclubu*.⁵²

Karel Roubíček se narodil 4. ledna 1905 v Mostě jako syn Mořice a Růženy Roubíčkových. Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1933⁵³ a povolání advokáta v Ústí nad Labem vykonával od roku 1935 do roku 1938. V roce 1938 odešel do Prahy dle svých vlastních slov, které uvedl do prohlášení: „*Zastupoval jsem jako advokát v politických procesích českou a německou sociální demokracii, jakož i příslušníky těchto stran proti členům a funkcionářům SDP, přičemž jsem se exponoval pro český stát.*“⁵⁴ V červenci 1941 byl Karel Roubíček uznán vinným přestupkem „*čl. 3 odst. 2 zák. č. 125/1927 Sb. a nařízení říšs. Protektora č. 20 z 10. září 1939 a byla mu podle čl. 3 odst. 1 zákona ze 14. července 1927, č. 125 Sb z. a n. uložena pokuta 1000 Kč*“ a to z toho důvodu, že neměl předepsanou občanskou legitimaci a vykazoval se pouze neplatným cestovním pasem. Karel Roubíček byl 20. června 1942 deportován do Terezína, kde 22. dubna 1943 zemřel.

Karel Taussig se narodil 12. listopadu 1895 v Broumově v židovské rodině. Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1926.⁵⁵ V Ústí nad Labem se věnoval advokacii od roku 1927 do roku 1938. Do *Protokolu s uprchlíkem z pohraničí o vystěhování K. Taussig* uvedl: „*V Ústí n. L. provozoval jsem advokátní kancelář, zastupoval jsem hlavně českou klientelu. Vedl jsem několik sporů proti funkcionářům sudetoněmecké strany. Vzhledem k tomu, že jsem nedlouho před svým odjezdem obdržel anonymní dopis, kterým mě bylo pohroženo, že pisatel bude proti mně postupovati, musím míti za to, že pisatel jest z okruhu Sudetoněmců, a cítím se proto ohrožen na své bezpečnosti, kdybych se vrátil zpět. Nezamýšlím vrátit se zpět, jelikož se cítím shora uvedených důvodů ohrožen na své bezpečnosti. Mám v úmyslu vystěhovati se a učinil jsem již patřičné kroky. Byl jsem u anglického vyslanectví a u vyslanectví státu Bolívie. Na obou místech byl jsem informován, že si musím především zaopatřiti různé doklady. Anglické vyslanectví trvá mimo toho na předložení potvrzení Národní banky ohledně povolení valut v částce nejméně Lg 200,- Zamýšlím se vystěhovati do onoho státu, který mi poskytne možnost se v něm usídliti. Bude-li mi vystěhování se povoleno, vzal bych sebou, pokud možno kapitál,*

---

⁵² *Společenský adresář československý*, roč. 1930-1931, Praha: Josef Zeibrdlich 1931, s. 189.

⁵³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 15, č. 7-8, 16. 8. 1933. ISSN 1805-5362, s. 107.

⁵⁴ Zdroj: www.holocaust.cz.

⁵⁵ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 8 č. 1, 30. 1. 1926. ISSN 1805-5362, s. 15.

jehož výši odhaduji asi na Kč 150.000, - “⁵⁶ Karel Taussig byl nejprve v prosinci 1941 deportován do Terezína a následně z Terezína v září 1944 do Osvětimi, kde zemřel.⁵⁷

Od roku 1927 působil v Ústí nad Labem jako advokát **Antonín Arnold**. Antonín Arnold se narodil 12. září 1895 v Praze jako syn Antonína Arnolda a jeho manželky Anny.⁵⁸ Zřejmě v zimním semestru 1913/1914 se zapsal na českou Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, ale záznam o zápise v Archivu chybí. Je možné dohledat pouze datum ukončení studia – 7. července 1919 jako advokát působil v Ústí nad Labem v letech 1927–1938.

Jindřich Böhmer se narodil 3. srpna 1897 v Ústí nad Labem jako syn inženýra Jindřicha Böhmera a jeho manželky Fanny. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a na právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1918/1919.⁵⁹ Studia dokončil 17. března 1923. Jako advokát je v Ústí nad Labem poprvé uveden v roce 1929. Dle *Věstníku ministerstva spravedlnosti* byl do seznamu advokátů zapsán v roce 1927.⁶⁰ Advokátem v Ústí nad Labem byl po celou dobu první republiky, tedy do roku 1938.

Alfred Daniel se narodil 26. srpna 1900 jako syn Franze a Riccardy Danielových. Gymnázium navštěvoval v Praze a v zimním semestru 1919/1920 se zapsal na Lékařskou a Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze. Státní zkoušky složil 14. listopadu 1924.⁶¹ Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1932–1938.

Arnošt Deutsch se narodil 2. dubna 1891 v Teplicích jako syn Rudolfa Deustche a jeho manželky Louise. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a v zimním semestru 1910/1911 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v červenci 1920.⁶² Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1925.⁶³ Následujícího roku začal působit jako advokát v Ústí nad Labem, kde svou praxi provozoval do roku 1938.

---

⁵⁶ Zdroj: www.holocaust.cz.

⁵⁷ Zdroj: www.holocaust.cz

⁵⁸ *Soupis pražského obyvatelstva*. Archiv hlavního města Prahy.

⁵⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁶⁰ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 9, č. 11, 25. 11. 1927. ISSN 1805-5362, s. 198.

⁶¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁶² *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁶³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 7. č. 6, 25. 6. 1925. ISSN 1805-5362, s. 117.

Bedřich (Friedrich) Eckstein se narodil v Plzni 12. prosince 1878 jako syn kupce Morize Ecksteina a jeho manželky Kamily. Na německou právnickou fakultu se přihlásil v zimním semestru 1897/1898 a studia ukončil státní závěrečnou zkouškou 6. května 1904. V Ústí nad Labem byl jako advokát poprvé doložen v roce 1913 a působil zde až do počátků první republiky, tj. do roku 1918. V seznamu ústeckých advokátů je Bedřich Eckstein uveden ještě v roce 1930, ale bohužel není možné zjistit, zda se jedná o stejnou osobu. V roce 1936 je uváděn jako advokát v Děčíně.

Oskar Eichler se narodil 27. dubna 1880 v Chomutově jako syn lékaře Vincence Eichlera a jeho manželky Josefíny. Na německou právnickou fakultu v Praze se zapsal v zimním semestru 1898/1899 a studia dokončil 16. července 1904.⁶⁴ Jako advokát v Ústí nad Labem působil v letech 1916–1930. Následně pak přesídlil do Chomutova, kde je jako advokát uváděn k roku 1936.

Bedřich (Friedrich) Frind se narodil 15. září 1892 v Ústí nad Labem jako syn Eduarda Frinda, který provozoval advokátskou praxi v Ústí nad Labem ještě v roce 1906, a jeho manželky Adelaidy. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a v zimním semestru 1911/1912 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze. Studia dokončil v červenci 1920.⁶⁵ Jako advokát v Ústí nad Labem je poprvé uveden v roce 1927 a advokátskou praxi zde vykonával až do roku 1938.

Erhard Gampe se narodil 9. února 1905 v Ústí nad Labem jako syn účetního Richarda Gampa a jeho manželky Anna. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a v zimním semestru 1924/1925 nastoupil na právnickou fakultu Německé univerzity v Praze. Studia dokončil v březnu 1929.⁶⁶ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1935⁶⁷ a následujícího roku začal provozovat advokátskou praxi v Ústí nad Labem, kde byl činným až do roku 1938.

Adolf Gerzabek se narodil 17. ledna 1865 v Bučovicích jako syn Emanuela Jeřábka a jeho manželky Josefíny. Na německou právnickou fakultu v Praze se zapsal v zimním semestru 1882/1883 a státní závěrečné zkoušky složil 20. července 1889.⁶⁸ Jako advokát působil v Ústí nad Labem od roku 1921 a působil zde do roku 1938.

---

⁶⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁶⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁶⁶ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁶⁷ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 17, č. 2, 15. 2. 1928. ISSN 1805-5362, s. 37.

⁶⁸ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Hanuš (Hans/Jan) Glässner se narodil 15. listopadu 1887 v Lovosicích jako syn obchodníka židovského původu Emanuela Glässnera a jeho manželky Hermíny. Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a v zimním semestru 1906/1907 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v březnu 1914.⁶⁹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1921⁷⁰ a praxi v Ústí nad Labem vykonával do roku 1938. Po roce 1938 se z Ústí odstěhoval do Prahy, kde bydlel ve Vodičkově ulici č. 33. V červenci 1942 byl deportován do Terezína a odtud v září 1943 do Osvětimi, kde zemřel.⁷¹

Antonín Grimmer se narodil v Ústí nad Labem 19. února 1897 jako syn kováře Franze Grimmera a jeho manželky Marie. Studoval na Filozofické fakultě Německé univerzity a od zimního semestru 1917/1918 na právnické fakultě Německé univerzity. Studia dokončil v roce 1922.⁷² Dle Věstníku ministerstva spravedlnosti byl do seznamu advokátů zapsán v roce 1928.⁷³ Jako advokát v Ústí nad Labem je poprvé uveden v roce 1929. V roce 1934 zastupoval Eduarda T. proti ministerstvu zemědělství o povolení přívozu.⁷⁴ V Ústí nad Labem vykonával advokátskou profesi až do roku 1938.

Lev Hieke se narodil 9. října 1886 v Mezihorí jako syn Lva a Marie Hiekových. Gymnázium vystudoval v Děčíně. V zimním semestru 1907/1908 nastoupil na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze a studia dokončil v dubnu 1913.⁷⁵ Přesto byl do seznamu advokátů zapsán až v roce 1936.⁷⁶ V následujícím roce se stal advokátem v Ústí nad Labem, kde se advokacii věnoval do roku 1938.

Bedřich (Friedrich) Hirsch se narodil 11. ledna 1877 v Kadani jako syn Adolfa a Berthy Hirschových. V zimním semestru 1896/1897 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze a studia dokončil v říjnu 1902.⁷⁷ Do seznamu advokátů byl zapsán r. 1935⁷⁸ a jako advokát je v Ústí nad Labem uváděn v letech 1936–1938.

---

⁶⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁷⁰ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 3, č. 8, 15. 8. 1921. ISSN 1805-5362, s. 87.

⁷¹ Blíže viz www.holocaust.cz.

⁷² *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁷³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 10, č. 2, 25. 2. 1928. ISSN 1805-5362, s. 31.

⁷⁴ *Sbírka nálezů Nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních*, roč. 16, č. 12-21, 1934-1935, s. 1606 an.

⁷⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁷⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18, č. 6, 15. 6. 1936. ISSN 1805-5362, s. 102.

⁷⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁷⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 17, č. 5, 15. 5. 1935. ISSN 1805-5362, s. 114.

František Hübsch se narodil 8. května 1902 v Trmicích jako syn Františka a Emílie Höbschových. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a na Právnickou fakultu německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1922/1923. Studia dokončil v březnu 1927.⁷⁹ Praxi vykonával v Ústí v letech 1935–1938.

Bedřich (Fritz) Kettner byl židovského původu a narodil se 17. prosince 1905 v Ústí nad Labem jako syn Siegfrieda a Selmy Kettnerových. Na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze nastoupil v zimním semestru 1924/1925 a studia dokončil v červnu 1929.⁸⁰ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1934⁸¹ a svou praxi v Ústí provozoval v letech 1935–1938. Někdy v letech 1938–1939 se přestěhoval do Prahy, jak uvádí zpráva „*kvůli politickým poměrům*“, a 13. dubna 1939 podal žádost o emigraci na Policejním ředitelství v Praze s tím, že hodlá odcestovat do Jižní Ameriky. B. Kettnerovi se ovšem emigrovat nepodařilo a byl v říjnu 1941 transportován do Lodži, kde nedlouho poté zemřel.⁸²

Gustav Kahn se narodil 5. července 1875 v Lounech jako syn Josefa a Julie Kahnových. Navštěvoval gymnázium v Mostě a následně se v zimním semestru 1895/1896 zapsal na Právnickou fakultu německé univerzity v Praze. Studia zakončil státní závěrečnou zkouškou 31. března 1900. V roce 1902 byl obyvatelem Prahy, ale v červenci 1902 se z Prahy odstěhoval.⁸³ V Ústí nad Labem působil jako advokát od roku 1910 do roku 1938. V roce 1939 bydlel Gustav Kahn se svou manželkou Alžbětou ve Vodičkově ulici v Praze. Dne 5. 6. 1939 Policejní ředitelství v Praze mu odepřelo potvrdit státní občanství Protektorátu Čechy a Morava. Z Prahy byl deportován 21. října 1941 a zemřel 5. října 1942 ve věku 67 let v koncentračním táboře v Lodži.⁸⁴

Kurt Klauber se narodil 7. listopadu 1906 v Žatci jako syn Paula a Idy Klauberových. Gymnázium vystudoval v Žatci a v zimním semestru 1926/1927 se zapsal na Právnickou fakultu německé univerzity v Praze. Studia dokončil v listopadu 1931.⁸⁵ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1936⁸⁶ a advokátskou praxi v Ústí nad Labem vykonával od roku 1937. V roce 1939 při sčítání obyvatel

---

⁷⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁸⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁸¹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 16, č. 7-8, 16. 8. 1934. ISSN 1805-5362, s. 140.

⁸² Blíže viz www.holocaust.cz.

⁸³ *Soupis pražského obyvatelstva 1830-1910 (1920)*. Archivní katalog.

⁸⁴ Blíže viz www.holocaust.cz.

⁸⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁸⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18, č. 3, 16. 3. 1936. ISSN 1805-5362, s. 43.

v Anglii je Kurt Klauber „*lawyer refugee, seeking work*“ spolu s manželkou Gertrudou uveden jako člen domácnosti v Chigwell Urban District v Essexu.⁸⁷

Adolf Klepsch se narodil 25. října 1859 v Nakléřově jako syn Bartoloměje a Albíny Klepschových. V zimním semestru 1880/1881 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze a státní závěrečné zkoušky složil 30. listopadu 1889. Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1902–1937. Dle *Národní politiky* byl JUDr. A. Klepsch jmenován v roce 1902 správcem podstaty v konkurzu na jmění pozůstalosti po zemřelém p. Fridolinu Schmidtovi, majiteli realit v Ústí nad Labem.⁸⁸ V Ústí nad Labem se účastnil i politického života. V roce 1918 byl městským radním.⁸⁹

Rudolf Knöspel se narodil 16. července 1903 v Polevsku jako továrníka Rudolfa Knöspela a jeho manželky Alice. Gymnázium vystudoval v České Lípě a na právnickou fakultu Německé univerzity se zapsal v zimním semestru 1922/1923. Studia dokončil v lednu 1927.⁹⁰ Advokátem v Ústí nad Labem byl od roku 1935 a byl jím až do konce první republiky v roce 1938.

Vojtěch (Adalbert) Köhler se narodil 18. listopadu 1897 v Ústí nad Labem jako syn prokuristy Vojtěcha Köhlera a jeho manželky Barbary. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a na právnickou fakultu Německé univerzity se přihlásil v zimním semestru 1920/1921. Studia ukončil v prosinci 1923.⁹¹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1929.⁹² Advokacii provozoval v Ústí nad Labem od roku 1931 do roku 1938.

Eduard Kroha se narodil 30. července 1893 v Mariánských Lázních jako syn Jana a Alžběty Krohových. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a na právnickou fakultu se zapsal v zimním semestru 1912/1913. Studia dokončil v červenci 1920.⁹³ V roce 1930 zastupoval firmu Jiřího Sch. a spol. proti ministerstvu sociální péče. Advokátskou praxi vykonával v Ústí nad Labem od roku 1926 a byl zde advokátem ještě v roce 1938.

---

⁸⁷ Bliže viz www.geni.cz.

⁸⁸ *Národní politika*, roč. 20, č. 342, 14. 12. 1902.

⁸⁹ KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 160.

⁹⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁹¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

⁹² *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 11, č. 8, 15. 8. 1929. ISSN 1805-5362, s. 168.

⁹³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Rudolf Langstein se narodil 10. června 1878 v České Lípě jako syn obchodníka Richarda Langsteina a jeho manželky Emmy. Gymnázium vystudoval v České Lípě a na Právnickou fakultu se zapsal v zimním semestru 1896/1897. Studia dokončil v říjnu 1901.⁹⁴ Advokátem v Ústí nad Labem byl již v roce 1910 a ve své praxi pokračoval po celou dobu trvání první republiky.

Erich Lehmann se narodil 6. ledna 1899 v Mostě jako syn Josefa a Anny Lehmannových. Gymnaziální studia absolvoval v Mostě a Ústí nad Labem a na právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1919/1920. Studia dokončil v lednu 1924.⁹⁵ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1932⁹⁶ a advokátem v Ústí nad Labem byl od roku 1935.

Jan Leinbach se narodil 24. června 1880 v Ostrově jako syn Josefa a Terezie Leinbachových. Gymnázium navštěvoval v Karlových Varech a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1900/1901. Studia dokončil v únoru 1906.⁹⁷ Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1913–1938.

Richard Löbl vystudoval Právnickou fakultu Karlo-Ferdinandovy univerzity v letech 1874-1877.⁹⁸ V Ústí nad Labem je uváděn jako advokát již v roce 1896, do roku 1918. Richard Löbl byl činný i v politickém a spolkové životě. V roce 1911 je uváděn jako náměstek předsedy Labského spolku a zemský advokát.⁹⁹ V roce 1917 je dr. Löbl již uváděn jako předseda Labského spolku.¹⁰⁰

Eugen (Evžen) Mahler se narodil 28. března 1893 v Ústí nad Labem v rodině dělníka Josefa Mahlera a jeho manželky Anny. Na Právnickou fakultu Německé univerzity nastoupil v zimním semestru 1913/1914 a studia dokončil v březnu 1921.¹⁰¹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1927¹⁰² a advokátské řemeslo vykonával v Ústí nad Labem od roku 1927 do roku 1938.

---

⁹⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁹⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁹⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 14, č. 3, 15. 3. 1932. ISSN 1805-5362, s. 45.

⁹⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁹⁸ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

⁹⁹ *Lidové noviny*, roč. 19, č. 17, 17. 1. 1911.

¹⁰⁰ *Moravský hospodář: orgán českého odboru zemědělské rady pro markrabství moravské*, č. 7, roč. 19, 1. 4. 1917.

¹⁰¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁰² *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 9, č. 8-9, 24. 9. 1927. ISSN 1805-5362, s. 142.

Albert Maresch se narodil v Ústí nad Labem a na Právnickou fakultu Německé univerzity nastoupil v zimním semestru 1887/1888. Studia dokončil v říjnu 1891.¹⁰³ Jako advokát v Ústí nad Labem je uveden již v roce 1906 a advokátem byl zřejmě po celou dobu první republiky.

Walter Karl Maresch se narodil 2. října 1889 v Krumlově. Na právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1909/1910 a studia dokončil 10. června 1918.¹⁰⁴ Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1918–1938. Za zmínku také jistě stojí, že tento ústecký advokát byl vyznamenán: „Ústecký advokát, praporčík Dr. Walter Karl Maresch se podílel na ukořistění baterie italských houfnic. Za neohrožené chování před nepřítelem obdržel velkou stříbrnou Medaili za statečnost“¹⁰⁵

František Michl se narodil 8. prosince 1898 v Karlíně. Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze dokončil v březnu 1923.¹⁰⁶ V Ústí nad Labem je uváděn jako advokát k roku 1929, nicméně již v roce 1928 byl ze seznamu advokátů vymazán.¹⁰⁷

Josef Mittig se narodil 13. července 1896 v Liberci. Byl synem obchodníka s látkami Josefa Mittiga a jeho manželky Rosy. Po absolvování gymnázia v Liberci se v roce 1922 zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze a studia dokončil v roce 1926.¹⁰⁸ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1932¹⁰⁹ a advokacii se v Ústí nad Labem věnoval od roku 1935.

Bedřich Osthof se narodil 9. října 1897 v Ústí nad Labem jako syn právníka Karla Osthofa a jeho manželky Hedviky. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a následně nastoupil na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v roce 1921.¹¹⁰ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1927¹¹¹ a následujícího roku již provozoval advokátní kancelář v Ústí nad Labem. Jako advokát působil v Ústí do roku 1931.

---

¹⁰³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁰⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁰⁵ KARLÍČEK, Petr 2018, *Ústí nad Labem v roce 1918. Přelomový rok ve městě a jeho okolí.* ISBN 978-80-86646-59-6, s. 42

¹⁰⁶ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁰⁷ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 10, č. 7-8, 25. 8. 1928. ISSN 1805-5362, s. 182.

¹⁰⁸ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁰⁹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 14, č. 2, 15. 2. 1932. ISSN 1805-5362, s. 29.

¹¹⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹¹¹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 9, č. 1, 25. 1. 1927. ISSN 1805-5362, s. 13.

Jan Öttl se narodil 19. ledna 1906 v Ústí nad Labem v rodině účetního Otto Öttla a jeho manželky Emmy. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1925/1926. Studia dokončil v prosinci 1929.¹¹² Advokátem v Ústí na Labem byl v letech 1936–1938.

Otto Pauler se narodil 30. ledna 1905 v Teplicích Ludvigovi a Anně Paulerovým. Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze vystudoval v letech 1926–1930.¹¹³ Jako advokát působil v Ústí nad Labem od roku 1936 do konce první republiky.

Arnošt (Ernst) Peissig se narodil 7. ledna 1891 v Ústí na Labem jako syn soukromníka Fritze Peissiga a jeho manželky Kláry. Po ústeckém gymnáziu se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v listopadu 1921.¹¹⁴ V Ústí nad Labem působil jako advokát po roce 1936.

Vilém Peters se narodil v židovské rodině 11. února 1902 v Ústí nad Labem. Jeho otcem byl lékař Bohumil Pick a matkou Tekla Picková. Jako advokát v Ústí nad Labem působil od roku 1931. V roce 1938 se Vilém Peters přestěhoval do Prahy, kde zřejmě nadále provozoval advokacii. Ve stejném roce mu byla schválena žádost o vydání cestovního pasu, který mu ovšem vydán nebyl. Dr. Peters byl deportován 31. října 1941 do Lodži, kde nedlouho poté zahynul.¹¹⁵

Maxmilian Peuker se narodil 6. prosince 1894 na Smíchově jako syn Ferdinanda Peukerta a jeho manželky Antonie. Po absolvování smíchovského gymnázia se zapsal v zimním semestru 1913/1914 na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v roce 1919.¹¹⁶ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1925.¹¹⁷ V roce 1927 je uváděn v seznamu obhájců oprávněných obhajovat v trestních věcech uvedených v § 36 a), odst. 1 zák. na ochranu republiky.¹¹⁸ Ve stejném roce byl Max Peuker zvolen do disciplinární rady Advokátní komory v Praze.¹¹⁹ Advokacii v Ústí nad Labem vykonával do konce první republiky.

---

¹¹² *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹¹³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹¹⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹¹⁵ Blíže viz www.holocaust.cz.

¹¹⁶ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹¹⁷ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 7, č. 10-11, 25. 1. 1925. ISSN 1805-5362, s. 203.

¹¹⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 19, č. 2, 25. 2. 1937. ISSN 1805-5362, s. 16.

¹¹⁹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 19, č. 4, 15. 4. 1937. ISSN 1805-5362, s. 63.

Hugo Pick se narodil 13. ledna 1875 v New Yorku. Byl synem ekonoma židovského původu Leopolda Picka a jeho manželky Rosy. Gymnázium vystudoval v Praze a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1893/1894. Studia dokončil v červenci 1903.¹²⁰ Jako advokát v Ústí nad Labem působil od roku 1921. V roce 1937 byl zapsán do seznamu obhájců, kteří byli oprávněni obhajovat v trestních věcech uvedených v § 36 a), odst. 1 zák. na ochranu republiky.¹²¹ V letech 1932–1938 byl představeným židovské náboženské obce v Ústí nad Labem.¹²² V roce 1940 byl ze seznamu advokátů vymazán.¹²³ V červnu byl deportován do Terezína a odtud v říjnu 1942 do Treblinky, kde zemřel.¹²⁴

Emil Pieke se narodil 5. srpna 1907 v Ústí nad Labem jako syn Emila a Alfredy Piekových. Vystudoval gymnázium v Ústí nad Labem a následně Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v prosinci 1930.¹²⁵ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1936.¹²⁶ Mezi ústeckými advokáty je poprvé a naposledy uveden v roce 1937.

František Pinkava se narodil 22. prosince 1901 v Hostinném nad Labem jako syn revidenta důchodkové kontroly Františka Pinkavy a jeho manželky Marie. Gymnázium vystudoval v Mladé Boleslavi a následně nastoupil na Právnickou fakultu Karlovy univerzity. Studium zakončil rigorózní zkouškou v březnu 1926.¹²⁷ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1932.¹²⁸ V Ústí nad Labem působil od roku 1935 do roku 1939, kdy přesídlil do Prahy.¹²⁹

František Poeschl (Pöschl) se narodil 22. června 1894 v Loučné pod Klínovcem jako syn Franze a Mathildy Pöschlových. Gymnázium navštěvoval v Doupově a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se dal zapsat v zimním semestru 1913/1914. Studia práv dokončil v prosinci 1920.¹³⁰ Advokacii v Ústí nad Labem vykonával v letech 1931–1938.

---

¹²⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹²¹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 19, č. 2, 25. 2. 1937. ISSN 1805-5362, s. 16.

¹²² KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristína, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1, s. 168.

¹²³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 22, č. 6, 30. 6. 1940. ISSN 1805-5362, s. 120.

¹²⁴ Blíže viz www.holocaust.cz.

¹²⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹²⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18, č. 3, 16. 3. 1936. ISSN 1805-5362, s. 43.

¹²⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹²⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 14, č. 6-7, 15. 7. 1932. ISSN 1805-5362, s. 133.

¹²⁹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 21, č. 12, 30. 12. 1939. ISSN 1805-5362, s. 145.

¹³⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Richard Pollak se narodil 14. ledna 1879 Julia Pollaka a jeho manželky Anny na Královských Vinohradech. Po gymnázium v Praze studoval na Právnické fakultě Německé univerzity v Praze a také ve Vídni. Studia dokončil v roce 1902.¹³¹ Jako ústecký advokát je uveden poprvé v roce 1911 a v Ústí nad Labem působil pravděpodobně po celou dobu první republiky, protože se zde uvádí ještě k roku 1938.

Bedřich (Fritz) Pollatschek se narodil 24. května 1896 jako syn prokuristy Hermanna Pollatschka a jeho manželky Henriette. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a následně Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou ukončil v roce 1921.¹³² Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1926.¹³³ Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1928–1938.

Jindřich Portscht se narodil 5. ledna 1901 v Trmicích. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a následně pokračoval ve studiích na Právnické fakultě Německé univerzity v Praze. Studium dokončil v roce 1929.¹³⁴ Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1935–1939.

Kurt Prager se narodil 24. června 1908 v Liběchově. Byl synem obchodníka Rudolfa Pragera a jeho manželky Heleny. Gymnázium navštěvoval v Ústí nad Labem a následně v roce 1926 nastoupil na Právnickou fakultu německé univerzity v Praze, kterou dokončil v březnu 1931.¹³⁵ So seznamu advokátů byl zapsán v roce 1936.¹³⁶ Advokátem v Ústí nad Labem byl od roku 1937.

Oldřich Procházka se narodil 29. dubna 1906 v rodině obchodníka Františka Procházky a jeho manželky Barbory. Na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy se zapsal v zimním semestru 1925/1926 a studia dokončil v prosinci 1930.¹³⁷ Ústeckým advokátem byl v letech 1937–1938. V roce 1938 přesídlil z Ústí nad Labem do Prahy.¹³⁸

František Reeger se narodil 27. listopadu 1900 v Úštěku jako syn lékárníka Hanse Reegera a jeho manželky Louisy. Gymnázium vystudoval v Ústí nad Labem a

---

¹³¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹³² *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹³³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 8, č. 11, 25. 11. 1926. ISSN 1805-5362, s. 158.

¹³⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹³⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹³⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18, č. 3, 16. 3. 1936. ISSN 1805-5362, s. 43.

¹³⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹³⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 20, č. 12, 31. 12. 1938. ISSN 1805-5362, s. 146.

následně nastoupil na Právnickou fakultu Německé univerzity, kterou dokončil v roce 1926.¹³⁹ Advokátem v Ústí byl v letech 1935–1938.

Bedřich (Fritz) Rieneck se narodil 19. června 1893 v Praze. Byl synem Maxe a Irene Rieneckových. Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze dokončil v roce 1919.¹⁴⁰ Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1937–1938.

Otto Roubíček se narodil 4. května 1901 v Táboře jako syn obchodního zástupce židovského původu Rudolfa Roubíčka a jeho manželky Karolíny. Po gymnaziálních studiích v Táboře se zapsal na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kterou dokončil rigorózní zkouškou v roce 1925.¹⁴¹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1930.¹⁴² V listopadu 1931 se oženil v České Lípě s Valérií. Advokátem v Ústí nad Labem byl v letech 1932–1938. V letech 1938–1939 odešel do Prahy, kde bydlel i se svou manželkou Valerií v Kolínkové ul. Z Prahy byl deportován spolu s manželkou 26. října 1941 do Lodži, kde oba zahynuli.

Albert Sander Je velmi pravděpodobné, že ústecký advokát byl totožný s JUDr. Albertem Sanderem, o kterém Národní politika přinesla v roce 1889 informaci, že přeloží svou advokátskou praxi z Nýrska do Krumlova.¹⁴³ Advokacii v Ústí nad Labem vykonával od roku 1904 do své smrti. Zemřel 3. února 1923.¹⁴⁴

Walter Seufert se narodil 25. ledna 1906 v Litvínově jako syn Karla a Antonie Seufertových. Gymnázium vystudoval v Mostě a v roce 1929 dokončil studium na Právnické fakultě Německé univerzity v Praze.¹⁴⁵ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1934.¹⁴⁶ Od roku 1936 působil jako advokát v Ústí nad Labem a advokacii zde vykonával minimálně do roku 1938.

Julius Scheider se narodil 22. dubna 1874 v Praze. Byl synem katolického obchodníka Alberta Scheidera a jeho manželky Hermíny. Na právnickou fakultu německé univerzity se zapsal v zimním semestru 1892/1893 a studium dokončil 15. března 1899.¹⁴⁷ Dle *Konkretálního statusu úředníků a sluhů c. k. soudů a státních*

---

¹³⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁴⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁴¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁴² *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 12, č. 9, 15. 9. 1930. ISSN 1805-5362, s. 160.

¹⁴³ *Národní politika*, roč. 7, č. 164, 16. 6. 1889.

¹⁴⁴ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 5, č. 2, 25. 2. 1923. ISSN 1805-5362, s. 44.

¹⁴⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁴⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 16 č. 12, 31. 12. 1934. ISSN 1805-5362, s. 189.

¹⁴⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

zastupitelstev byl Julius Scheider 19. ledna 1899 jmenován auskultantem u Zemského soudu v Praze.¹⁴⁸ Advokátem v Ústí nad Labem 1936–1938.

Karel Schöppe se narodil v Ústí nad Labem 7. listopadu 1880 jako syn obchodníka Karla Schöppe a jeho manželky Hermíny. Na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1899/1900 a studia dokončil v listopadu 1904.¹⁴⁹ Byl advokátem v Ústí nad Labem v letech 1916–1938.

Jindřich (Heinrich) Singer se narodil 25. září 1873 v Žatci jako syn Josefa a Terezie Singerových. Po studiu žateckého gymnázia se v zimním semestru 1892/1893 zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou ukončil v roce 1897.¹⁵⁰ V roce 1936 byl zařazen do seznamu obhájců oprávněných obhajovat v trestních věcech uvedených v § 36 a), odst. 1 zák. na ochranu republiky.¹⁵¹

Leo (Lev) Stern se narodil 5. ledna 1901 v Českých Budějovicích jako syn obchodníka židovského původu Jakuba Sterna a jeho manželky Karolíny. Gymnázium vystudoval v Českých Budějovicích a práva následně v Praze (na Právnické fakultě Německé univerzity v Praze) a ve Vídni. Studia dokončil v dubnu 1924.¹⁵² Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1930.¹⁵³ Jako advokát v Ústí nad Labem působil v letech 1932–1934. Zemřel 11. listopadu 1934.¹⁵⁴

Jindřich (Heinrich) Tersch se narodil 16. srpna 1885 na Smíchově. Byl synem Jindřicha Tersche a jeho manželky Marie. Po ukončení smíchovského gymnázia nastoupil na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v listopadu 1911.¹⁵⁵ Před první světovou válkou působil u soudu v Horšově Týně. Advokátem v Ústí byl pouze v roce 1938.

Jindřich Thein a **Josef Thein** působili jako advokáti v Ústí oba ve stejnou dobu, tedy v letech 1926–1927. V přechodných a v následujících letech v Ústí nad Labem působil Thein J., z čehož není patrné, který z uvedených advokátů působil ve městě

---

¹⁴⁸ *Konkrétní status úředníků a sluhů c. k. soudů a státních zastupitelstev v obvodu Vrchního zemského soudu v království Českém*, Praha: Nákladem Presidia c. k. Vrchního zemského soudu 1899, s. III.

¹⁴⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁵⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁵¹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18 č. 11, 16. 11. 1936. ISSN 1805-5362, s. 174.

¹⁵² *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁵³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 12 č. 11, 15. 11. 1930. ISSN 1805-5362, s. 178.

¹⁵⁴ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 16 č. 12, 31. 12. 1934. ISSN 1805-5362, s. 190.

¹⁵⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

v předchozích/následujících letech. Vzhledem ke skutečnosti, že ani Seznam studentů Univerzity Karlovy neposkytuje informace o Josefovi ani Jindřichovi Theinovi, zůstávají jejich životní osudy včetně období, kdy v Ústí působili neznámé. Není možné zjistit ani skutečnost, zda se nejednalo o příbuzné.

Geyer Walter se narodil 28. prosince 1906 v Ústí nad Labem jako syn Hermana Gejera a jeho manželky Anny. Na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1926/1927 a studium ukončil 12. prosince 1931.¹⁵⁶ jako advokát v Ústí nad Labem se uvádí pouze v roce 1938.

František Weis se narodil 20. srpna 1905 v Ústí nad Labem. Byl synem poštovního inspektora Georga Weise. Po studiu na ústeckém gymnáziu se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou úspěšně dokončil v roce 1929.¹⁵⁷ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1935¹⁵⁸ a advokacii v Ústí nad Labem provozoval v letech od roku 1936.

Robert Wolf se narodil v Mostě 18. října 1879 jako syn Maxe a Emmy Wolfových. Po gymnáziu v Mostě se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v roce 1904.¹⁵⁹ Advokátem v Ústí nad Labem byl již v roce 1912 a v advokátské praxi pokračoval do roku 1938.

František Wollmann se narodil 5. listopadu 1884 v Jámě u Žďáru. Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze studoval v letech 1903–1911.¹⁶⁰ V Ústí nad Labem působil od roku 1922, kdy sem přesídlil z Prahy.¹⁶¹ V Ústí byl do roku 1930 a zřejmě poté odešel do Loun a následně v roce 1933 z Loun do Prahy.¹⁶²

František Zink se narodil 20. prosince 1880 v Praze jako syn lékárníka Josefa Zinka a jeho manželky Kateřiny. V zimním semestru 1899/1900 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v roce 1904.¹⁶³ Advokátem v Ústí nad Labem byl již v roce 1913 a toto povolání vykonával až do roku 1938.

---

¹⁵⁶ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁵⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁵⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 17 č. 7, 15. 7. 1935. ISSN 1805-5362, s. 144.

¹⁵⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁶⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁶¹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 4, č. 4, 20. 4. 1922. ISSN 1805-5362, s. 78.

¹⁶² *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 15, č. 11, 15. 11. 1933. ISSN 1805-5362, s. 134.

¹⁶³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Tab. 1: další advokáti působící v letech 1918 až 1938 v Ústí nad Labem

Příjmení a jméno advokáta	Počátek (od)	Konec (do)
Bohumil Feix	1896	1938
František Ohnsorg	1903	1918
Oskar Schanzer	1907	1936
Artur Steiner	1920	1926
Ferdinand Molnar	1921	1938
Josef Smidt	1927	1938
Edvard Müller	1932	1935
Heřman Schneider	1935	1938
Rudolf Kosek	1935	1938
Antonín Richter	1937	1938
Růžena Scheiderová	1938	

5. Advokáti v Litoměřicích 1918–1938

Obr. č. 2

Emil Margulies se narodil v roce 1877 v polském městě Sosnowiec, které bylo tehdy součástí Ruska. Následně se odstěhoval do Československa, kde působil jako velký přívrženec sionismu. V letech 1931–1935 byl předsedou Židovské strany, dopsat Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1912–1938. Emil Margulies byl bezpochyby jednou z nejvýznamnějších osobností židovského původu, která v Litoměřicích působila. A byla to právě

kancelář E. Marguliese, která měla na starost obhajobu Hanussena před litoměřickým soudem. Soud s Hanussenem byl bezpochyby jedním z nejsledovanějších případů v době první republiky, proto je třeba se u něj zastavit. Erika Jan Hanussen (vlastním jménem Hermann Steinschneider) pocházel z židovské rodiny a narodil se v roce 1889 ve Vídni. Byl to jasnovidce a okultista, předpovídal budoucnost, popř. se živil jako impresáριο. Po příchodu do Československa působil nejprve na východě republiky, ale následně zakotvil v severočeských lázeňských městech. Na privátních konzultacích Hanussen radil, jak mají klienti investovat, zda mají či nemají prodat parcelu apod., nicméně ne vždy dobře. Hanussen tak stanul před senátem Krajského soudu v Litoměřicích, kterému předsedal známý soudce Robert Šálek a státní zástupce za podvod navrhoval od jednoho do pěti let těžkého žaláře.¹⁶⁴ Jak uvádí K. Adamová: „Rozsudek byl vynesena po desáté hodině večer dne 26. května 1930 a po závěrečných slovech předsedy vypukla v soudní síni vřava. ... Jasnovidce vyšel na ulici jako vítěz.“¹⁶⁵ Kariéra Hanussena se dostala do svého zenitu: přestože byl židovského původu podporoval Hitlera a téměř se stal jeho osobním jasnovidcem. V okamžiku, kdy ale předpověděl požár Reichstagu, stal se nacistickému režimu nepohodlný a 24. března 1933 byl nacisty zavražděn. Pokud jde o Emila Marguliese

¹⁶⁴ ADAMOVÁ, Karolina, *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*, Praha: LexisNexis CZ 2005. ISBN 90-86920-07-0, s. 159 an.

¹⁶⁵ ADAMOVÁ, Karolina, *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*, Praha: LexisNexis CZ 2005. ISBN 90-86920-07-0, s. 162.

ve druhé polovině 30. let 20. století se angažoval v hnutí Radikální sionisté. V roce 1938 předložil memorandu Runcimanově misi, kde poukázal na nacistické nebezpečí a problematiku německých nacistů v Československu. V roce 1939 odešel z Československa do Palestiny, kde si otevřel firmu na právní poradenství.

Oskar Dinter se narodil 6. dubna 1884 ve Velkém Poříčí nad Metují jako syn majitele bělidla Aloise Dintera a jeho manželky Žofie. Po studiích na gymnáziu ve Vysokém Mýtě se v zimním semestru 1904/1905 zapsal na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Studia dokončil 22. července 1910. V roce 1919 se O. Dinter zapojil do politického života v Litoměřicích. Dne 7. listopadu 1919 přinesly Národní listy zprávu o rozpuštění okresního zastupitelstva v Litoměřicích. Na jeho místo byla ustanovena okresní správní komise, jejímž předsedou byl zvolen profesor dr. Watzenuer a zasedl v ní mimo jiné i O. Dinter.¹⁶⁶ Oskar Dinter na sebe upozornil rok po první světové válce, kdy působil jako předseda národního výboru v Litoměřicích a byl stoupencem strany národně-sociální.¹⁶⁷ V roce 1920 dle zprávy v *Národních listech* zaslal litoměřický advokát O. Dinter „z trestní věci p. X. Y. 100 K“ rodinám a sirotkům po padlých legionářích.¹⁶⁸ Oskar Dinter se bezpochyby hlásil k české národnosti, o čemž svědčí nejen studia na české právnické fakultě, ale také skutečnost, že se v roce 1936 zasloužil spolu s dr. Floriánem o zisk významného litoměřického hotelu „Na hrádku“ (*Hradekhof*) pro tělocvičnou jednotu Sokol.¹⁶⁹

Rudolf Lešer se narodil 1. července 1880 v Praze. Byl synem c. k. cejchovního mistra Otakara Lešera a jeho manželky Marie. Jeho starší bratr Otakar se stal významným očním lékařem v Praze.¹⁷⁰ Vystudoval Akademické gymnázium v Praze s následně se zapsal na Právnickou fakultu univerzity Karlovy, a to konkrétně v zimním semestru 1899/1900. Studia dokončil složením závěrečných zkoušek 9. prosince 1905.¹⁷¹ Advokátem v Litoměřicích se stal v roce 1913. Dne 4. dubna 1913 informoval Venkov: „*Suspendovaný advokát: Proti p. Ladislavu Tippmannovi, advokátu v Litoměřicích, uznáno bylo z výboru advokátní komory v král. Českém na zastavení vykonávání advokacie na dobu 6 měsíců a ustanoven byl*

¹⁶⁶ *Národní listy*, roč. 59, č. 216, 7. 11. 1919.

¹⁶⁷ *Čech* 19. 9. 1919.

¹⁶⁸ *Národní listy*, roč. 60, 1920, č. 249, 9. 9. 1920.

¹⁶⁹ *Naše hory: časopis Československé strany socialistické pro severní Čechy*, č. 27, roč. 1936, 3. 7. 1936.

¹⁷⁰ *Soupis pražského obyvatelstva*. Archiv hlavního města Prahy.

¹⁷¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

*substituentem jeho na dobu suspense p. dr. Rudolf Lešer advokát v Litoměřicích.*¹⁷² V roce 1918 spolu s Msgrem Augustinem Fibigerem se stal jedním ze dvou předsedů Revolučního Národního výboru v Litoměřicích. Nedlouho poté Augustin Fibiger svoji funkci složil a předsedou zůstal Rudolf Lešer v Litoměřicích působil do roku 1939. V prosinci 1939 dle Věstníku ministerstva spravedlnosti přesídlil z Litoměřic do Libochovic.¹⁷³

Karel Morgenstern se narodil 5. prosince 1904 v obci Jemnice na Vysočině v rodině židovského rabína Abraháma Morgensterna a jeho manželky Jeannette. Nejpozději od roku 1919 žila rodina v Litoměřicích, protože Abraham Morgenstern je zde doložen jako správce matrik izraelské obce, rabín a tlumočnick z židovské a německé řeči.¹⁷⁴ Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1923/1924. Studia zde dokončil v červenci 1927.¹⁷⁵ Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1935–1938. Jeho otec Abraham zahynul v roce 1942 v Terezíně. Je velmi pravděpodobné, že Karel Morgenstern, advokát v Litoměřicích, je totožný s Karlem Morgensternem, otcem Daniela Morgensterna, který utekl se svou manželkou Hanou 13. března 1939 z Československa do Palestiny, kde se živil jako zemědělec.

Walter Benedict se narodil 25. září 1886 jako syn profesora Antona Benedikta a jeho manželky Antonie. Na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze nastoupil v zimním semestru 1905/1906, studia ukončil 3. listopadu 1919.¹⁷⁶ Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1929–1938.

Kajetán Bayer se narodil 2. dubna 1867 v Plzni jako syn Kajetána a Albertiny Bayerových. Na Právnickou fakultu Německé univerzity se zapsal v zimním semestru 1885/1886 a studia dokončil 28. června 1893. Byl synem Kajetána Bayera, českého podnikatele v důlním průmyslu a poslance českého zemského sněmu v letech 1871–1883. Kajetán Bayer byl advokátem v Litoměřicích v letech 1918–1932.

Robert Bermann se narodil 14. srpna 1887 v Ústěku jako syn Jonáše (účetního) Bermanna a jeho manželky Terezie. Právnické vzdělání získal na Německé

---

¹⁷² *Venkov* 4. 4. 1913.

¹⁷³ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 21, č. 12, 30. 12. 1939. ISSN 1805-5362, s. 145.

¹⁷⁴ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 1, č. 4, 1. 4. 1919. ISSN 1805-5362, s. 30.

¹⁷⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁷⁶ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

univerzitě v Praze, kam se zapsal v zimním semestru 1905/1906 a studia dokončil 2. května 1914.¹⁷⁷ Byl advokátem v Litoměřicích v letech 1921–1938.

Gustav Busch se narodil 10. dubna 1905 v Moravské Třebové. Byl synem advokáta židovského původu Maxe Busche a jeho manželky Otýlie. Právnickou fakultu Německé univerzity začal studovat v zimním semestru 1923/1924 a studia ukončil 16. března 1928.¹⁷⁸ Advokát v Litoměřicích byl v letech 1936–1938.

Herbert David se narodil 6. května 1900 v Jesenici u Rakovníka. Byl synem krajského soudce Emanuela Davida a jeho manželky Gisely. Na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze nastoupil v zimním semestru 1918/1919 a studia ukončil 7. května 1926.¹⁷⁹ V Litoměřicích se věnoval advokátské profesi v roce 1938.

Bedřich Eiselt se narodil 20. května 1888 v Nýrsku. Byl synem c. k. poručíka Bedřicha Eiselta a jeho manželky Ernestiny. Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze začal studovat v zimním semestru 1906/1907 a svá studia dokončil 30. září 1911.¹⁸⁰ Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1925–1938.

Robert Fischl se narodil 11. července 1874 v Praze v rodině židovského obchodníka Josefa Fischla a jeho manželky Rosy. Rodina Josefa Fischla byla relativně velká: Robert měl ještě dva bratry: Emila, který vystudoval medicínu, a Otta, který se vydal ve stopách otce a stal se obchodníkem (a zahynul v roce 1941 v Lodži), a tři sestry – Martu, Kamilu a Irmu.¹⁸¹ Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze začal studovat v zimním semestru 1892/1893 a studia dokončil 18. prosince 1897.¹⁸² Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1911–1938.

Emil Glässner se narodil 27. října 1893 v evangelické rodině Gottlieba a Kamily Glässnerových v Lovosicích. Dle matriky právnické fakulty Univerzity Karlovy studoval v Litoměřicích a v Ústí. Na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1912/1913 a studia ukončil 18. července 1919.¹⁸³ Jako advokát působil v Litoměřicích již v roce 1896 a pokračoval do roku 1918.

---

¹⁷⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁷⁸ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁷⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁸⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁸¹ *Soupis pražského obyvatelstva*. Archiv hlavního města Prahy.

¹⁸² *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁸³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Jan Häckl se narodil 28. června 1862 v Benešově nad Ploučnicí. Byl synem Jana a Filipíny Häcklových. Gymnázium vystudoval v Chomutově v zimním semestru 1992/1883 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil 23. července 1891.¹⁸⁴ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1920.¹⁸⁵ Jako advokát v Litoměřicích působil v letech 1923–1938.

Erich Heidrich se narodil dne 31. ledna 1904 v Kamýku jako syn vrchního učitele Viléma Heidricha a jeho manželky Anny. Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a v Praze a poté se v zimním semestru 1922/1923 zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze. Závěrečné zkoušky složil dne 27. října 1926.¹⁸⁶ V roce 1931 působil v Litoměřicích jako kandidát advokacie a tlumočnick „jazyka anglického a německého při překlady z jedné těchto do druhé a do češtiny a naopak.“¹⁸⁷ Jako advokát v Litoměřicích působil v letech 1935–1938.¹⁸⁸

Jiří Hesky se narodil 13. června 1902 v Chebu jako syn obchodníka židovského původu Alexandra a jeho manželky Berty. Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a v Praze a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze nastoupil v zimním semestru 1921/1922. Studia dokončil v červnu 1926.¹⁸⁹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1931.¹⁹⁰ Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1935–1938.

Karel Jandura se narodil 10. srpna 1903 v Toušni jako syn Josefa Jandury, úředníka v cukrovaru, a jeho manželky Zdenky. Gymnázium vystudoval v Brandýse nad Labem a v zimním semestru se zapsal na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kterou dostudoval v červenci 1927.¹⁹¹ Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1935–1938. V roce 1938 byl zapsán Ministerstvem spravedlnosti do seznamu obhájců oprávněných obhajovat v trestních věcech uvedených v § 36 a), odst. 1 zákona na ochranu republiky.¹⁹²

---

¹⁸⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁸⁵ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 2, č. 7, 20. 8. 1920, ISSN 1805-6362, s. 122.

¹⁸⁶ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁸⁷ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 4, 15. 4. 1931, 1931, ISSN 1805-5362, s. 69.

¹⁸⁸ HESS, František. *Batovcův Almanach Politický kalendář republiky československé na rok 1935*, tiskem a nákladem F. B. Batovce v Praze.

¹⁸⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁹⁰ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 13, 15. 10. 1931, 1931, ISSN 1805-5362, s. 218.

¹⁹¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945. Ústav dějin UK a archiv UK.*

¹⁹² *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 20, č. 4, 30. 4. 1938, ISSN 1805-5362, s. 54.

Wilhelm Katz se narodil 25. prosince 1889 v Terezíně jako syn knihkupce židovského původu Davida Katze a jeho manželky Aloisie. Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a následně v Praze a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru roku 1910/1911. Studia práv dokončil v dubnu 1917.¹⁹³ V roce 1928 je doloženo, že působil jako advokát v Litoměřicích, poté zřejmě přesídlil do Terezína, kde jako advokát působil do roku 1937. Poté odešel do Budyně a následně do Brozan, odkud byl deportován do Terezína a odtud následně do Izbice, kde v roce 1942 zahynul.

Berthold Knöpflmacher (1871–1929) se narodil 9. prosince 1871 v Lošticích u Šumperka jako syn Sigmunda Knöpflmachera a jeho manželky Rosy. O jeho studiích nejsou dochovány žádné zprávy, protože v seznamu studentů Karlovy univerzity se jeho jméno nenachází. Nicméně je známo, že vykonával advokátské povolání v Litoměřicích již v roce 1904 a praxi skončil pravděpodobně v roce 1928, protože v následujícím roce již mezi litoměřickými advokáty uváděn není.¹⁹⁴ Zemřel 19. dubna 1929.

Rudolf Krombholz se narodil 28. února 1904 v Zubrnících, malé vesnici ležící asi 15 km východně od Ústí nad Labem. Jeho otcem byl rolník Josef Krombholz a matkou jeho manželka Anna. Rudolf Krombholz vystudoval gymnázium v Děčíně a následně se v zimním semestru 1923/1924 zapsal na Filozofickou fakultu Německé univerzity v Praze a poté na Právnickou fakultu tamtéž. Studia dokončil složením závěrečných zkoušek v dubnu 1928.¹⁹⁵ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1933.¹⁹⁶ Jako advokát byl v Litoměřicích poprvé uveden v roce 1935 a působil zde do roku 1938.

Bedřich Lerche se narodil 7. února 1895 v Mostě jako syn Franze Lercha, viceprezidenta krajského soudu (působil v Mostě, Tachově a Liberci až do roku 1920, kdy byl penzionován).¹⁹⁷ Bedřich Lerche po absolvování gymnázia v Liberci odešel studovat Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, na kterou se zapsal v zimním semestru 1914/1915. Studia dokončil v říjnu 1921.¹⁹⁸

---

¹⁹³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁹⁴ HESS, František. *Batovcův Almanach Politický kalendář republiky československé na rok 1927*, tiskem a nákladem F. B. Batovce v Praze.

¹⁹⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

¹⁹⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 15, č. 7-8, 16. 8. 1933, ISSN 1805-5362, s. 107.

¹⁹⁷ KLEČACKÝ, Martin, STUPKOVÁ, Marie, *Slovník představitelů soudní správy v Čechách v letech 1849–1918*, Praha: Národní archiv 2015. ISBN 978-80-87782-40-8, s. 232.

¹⁹⁸ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Jako advokát v Litoměřicích působil v letech 1928–1938. Na valné hromadě Advokátní komory v Praze, která se konala dne 29. března 1936 byl Bedřich Lerche zvolen členem disciplinárního senátu nejvyššího soudu.¹⁹⁹ Sbírký nálezů NSS

Vilém Maier se narodil 7. června 1907 v Litoměřicích jako syn zubního technika Viléma Maiera a jeho manželky Anny. Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1926/1927 a studium dokončil v červnu 1931.²⁰⁰ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1936²⁰¹ a jako advokát v Litoměřicích působil v letech 1936–1938. Kromě vlastní advokátské profese působil také jako tlumočník z angličtiny a němčiny a naopak.

Karl Männl se narodil 8. září 1860 ve Vysokých Třebušicích, což je osada severně od Podbořan. Byl synem Antonína a Terezie Männlových. Gymnázium vystudoval v Praze a v zimním semestru 1879/1880 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v červnu 1887.²⁰² V Litoměřicích je doložen jako advokát minimálně v letech 1906–1918. Karel Männl se účastnil i společenského života. Byl předsedou Německého hospodářského lidového spolku dle zprávy Národních listů.²⁰³

Armin Melzer se narodil v Brně a na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze se zapsal v zimním semestru 1889/1890 a studia dokončil v říjnu 1891.²⁰⁴ Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1904–1921.

Josef Neuhauser se narodil ve Strakoncích a na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy se zapsal v zimním semestru 1906/1907. Studia dokončil v červnu 1913.²⁰⁵ Dle Věstníku ministerstva spravedlnosti přesídlil z Pokratic do Litoměřic v roce 1922 a jako advokát zde působil do roku 1925, kdy opět přesídlil do Pokratic.²⁰⁶

---

¹⁹⁹ *Venkov*, roč. 31, č. 77, 31. 3. 1936, s. 6.

²⁰⁰ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²⁰¹ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18, č. 6, 15. 6. 1936. ISSN 1805-5362, s. 102.

²⁰² *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²⁰³ *Národní listy* roč. 41, č. 235, 26. 8. 1901.

²⁰⁴ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²⁰⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²⁰⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 6, č. 10-11, 25. 11. 1924. ISSN 1805-5362, s. 194.

František Neumann se narodil 31. prosince 1903 v Lysé nad Labem. Advokátem v Litoměřicích byl v letech 1935–1938.

Bedřich Remplik se narodil 11. září 1907 ve Vrchlabí jako syn Johanna a Marie Remplikových. Po gymnaziálních studiích v Rumburku nastoupil v zimním semestru 1925/1926 na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze, kterou dokončil v prosinci 1929.²⁰⁷ Působil jako advokát v Litoměřicích v letech 1936–1938.

Walter Röhr působil jako advokát v Litoměřicích v letech 1931–1938. V roce 1936 byl zapsán do seznamu advokátů oprávněných obhajovat v trestních věcech uvedených v § 36 a), odst. 1 zák. na ochranu republiky.²⁰⁸

Leo (Lev) Töpfer se narodil 28. května 1900 v Litoměřicích jako syn advokáta židovského původu Jindřicha Töpfera a jeho manželky Malvíny. Gymnázium vystudoval v Litoměřicích a následně v zimním semestru 1918/1919 se zapsal na Právnickou fakultu Německé univerzity v Praze. Studia dokončil v prosinci 1923.²⁰⁹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1929.²¹⁰ Jako advokát působil v Litoměřicích v letech 1931–1938.

Vladimír Třebický se narodil 10. listopadu 1887 v Kozlovicích jako syn obchodníka Jaroslava Třebického a jeho manželky Marie. Gymnázium vystudoval v Roudnici a v zimním semestru 1908/1909 se zapsal na právnickou fakultu Univerzity Karlovy, kterou dokončil v říjnu 1913.²¹¹ Do seznamu advokátů byl zapsán v roce 1922, kdy působil v Terezíně, ale o dva roky později přesunul svou advokátní praxi do Litoměřic.²¹² Jako advokát v Litoměřicích působil v letech 1924–1938.

František Weiser se narodil 26. května 1909 v Šumperku. V zimním semestru 1928/1929 se zapsal nejprve na Filozofickou fakultu Německé univerzity v Praze a následně na Právnickou fakultu stejné univerzity. Studia dokončil v roce 1934.²¹³ Jako advokát v Litoměřicích v roce 1938.

---

²⁰⁷ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²⁰⁸ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 18, č. 11, 16. 11. 1936, ISSN 1805-5362, s. 173.

²⁰⁹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²¹⁰ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 11, č. 8, 15. 8. 1929, ISSN 1805-5362, s. 168.

²¹¹ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²¹² *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 4, č. 7, 20. 7. 1922, ISSN 1805-5362, s. 140.

²¹³ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

Rudolf Zítek se narodil 4. července 1890 v Rokycanech jako syn sloužícího Václava Zítka a jeho manželky Anny, rozené Brudnové.²¹⁴ Na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy se zapsal v zimním semestru 1909/1910 a studia dokončil v červenci 1920.²¹⁵ Auskultantem pro Rokycany byl jmenován v roce 1921²¹⁶ a následně v roce 1924 byl advokátem v Litoměřicích. V roce 1925 přesídlil z Litoměřic do Vimperka,²¹⁷ kde působil minimálně do roku 1935.

---

²¹⁴ *Matrika Rokycany 35 (1878–1894)*. Porta Fontium.

²¹⁵ *Studenti pražských univerzit 1882–1945*. Ústav dějin UK a archiv UK.

²¹⁶ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 3, č. 3, 31. 3. 1921. ISSN 1805-5362, s. 31.

²¹⁷ *Věstník ministerstva spravedlnosti*, roč. 6, č. 2, 25. 2. 1924. ISSN 1805-5362, s. 51.

Tab. 2: další advokáti působící v letech 1918 až 1938 v Litoměřicích

Jméno a příjmení advokáta	Počátek (od)	Konec (do)
Bedřich Pollak	1896	1938
Rober Köcher	1896	1927
Jindřich Töpfer	1896	1935
Pavel Kirchner	1916	1936
Arn. Prochaska	1916	1938
Oswald Koehler	1916	1938
Jakub Bayer	1918	1937
Bedřich Glässner	1923	1938
Pavel Glass	1924	1938
Rudolf Beck	1927	1937
Jiří Weis	1928	1938
Karel Raser	1929	1938
Richard Hauk	1929	
Richard Hauk	1929	
Arnold Pillat	1935	1938
Otta See	1938	

Závěr

V roce 1918 se nově vzniklé Československo muselo vyrovnat s mnohými problémy způsobenými historickou zkušeností a válečnými událostmi. Československo jako dědic Rakouska-Uherska zdědilo národnostní problémy a početnou německou minoritu především v pohraničí, která se snažila práva, kterými disponovala v Rakousku-Uhersku uplatňovat i v nově vzniklé republice. Ústí nad Labem a Litoměřice patřily právě do oblasti obývané německou národností, kde bylo spíše české obyvatelstvo menšinou. Tradiční německé vládnoucí vrstvy, které před válkou ovládaly politický, kulturní a hospodářský život, se musely vyrovnat s nástupem nového státu, kde neměly rozhodující hlas.

Situace v severních Čechách byla v roce 1918 kritická, a to až do té míry, že Československo muselo použít armádu, aby si svoji moc v severních Čechách pojistila. Po zklidnění poměrů se situace pomalu stabilizovala a život se dostal opět do normálních kolejí. V obou severočeských městech se opět otevřely obchody, závody, kulturní podniky i advokátní kanceláře. Advokáty zde byli nejen příslušníci německé vládnoucí vrstvy, ale přicházeli sem i Češi a významnou skupinu zde tvořili i advokáti židovské národnosti.

Advokáti tvořili v obou městech výraznou společenskou vrstvu jak v Ústí nad Labem tak i v Litoměřicích. Celkem jich v letech 1918–1938 působilo v Ústí nad Labem 83 a v Litoměřicích 46. Někteří zde působili po celou dobu první republiky, jiní zde měly advokátní kancelář pouze rok nebo dva.

V Ústí nad Labem, tradičním centru českých Němců, působilo několik významných advokátů. V první řadě je třeba zmínit Antonína Eisenkolba, který byl činný ještě v době Rakouska-Uherska, kdy byl zároveň politikem a zastáncem myšlenky německého nacionalismu. Dalším výrazným představitelem ústecké advokacie byl Bedřich Chwatal, který zde byl advokátem téměř po celou dobu první republiky a podporoval německou spolkovou činnost, kvůli které se několikrát dostal i do problémů. Na druhou stranu v Ústí nad Labem působilo i několik českých advokátů – např. František Pinkava nebo Rudolf Frischmann. Velmi silné zastoupení mezi ústeckými advokáty měla i židovská komunita, mezi jejíž představiteli patřili např. Hanuš Glässner, Bedřich Kettner, Vilém Peters, Hugo Pick a další. Většina z nich zemřela v koncentračních táborech během druhé světové války.

V Litoměřicích bylo ve srovnání s Ústím nad Labem české obyvatelstvo početnější, ale i zde ovládala město a následně také advokátskou profesi vrstva německého měšťanstva. Významnými německými advokáty zde byli Walter Benedict. Na druhou stranu k české národnosti se hlásili někteří významní liberečtí advokáti jako byl např. Oskar Dinter, který se angažoval ve společenském životě litoměřických Němců. Ani židovská národnost nebyla mezi litoměřickými právníky výjimkou a za všechny je třeba zmínit Emila Marguliese, který byl nejen význačným právníkem, ale také představitelem židovské obce a zároveň obhájcem jednoho z nejsledovanějších případů první republiky – proces s iluzionistou a jasnovidcem Hanussenem.

V roce 1938 došlo k výrazné proměně advokacie v Ústí nad Labem i v Litoměřicích, neboť hrozba nacismu přiměla všechny židovské advokáty z pohraničí uprchnout a hledat útočiště na území Protektorátu Čechy a Morava. Většina z nich neunikla nacistickým čistkám a našla smrt v koncentračních táborech. Některým z nich se ovšem podařilo uprchnout do zahraničí, odkud se většinou již do Československa nevrátili.

Resumé

Die Geschichte der Anwaltschaft bildet einen wesentlichen Teil der Geschichte der juristischen Berufe. Die Erste Republik veränderte zwar das Konzept des Anwaltsberufs nicht wesentlich, die von ihr verwendeten Standards waren bereits unter der österreichisch-ungarischen Monarchie gültig, mit Sicherheit aber blühte zu dieser Zeit die Anwaltschaft auf, und wie aus Batovecs Almanach hervorgeht, wuchs die Zahl der Anwälte an. Gleiches galt auch für die zwei wichtige nordböhmische Städte - Ústí nad Labem und Litoměřice.

Ústí nad Labem und Litoměřice waren Städte mit überwiegend deutscher Bevölkerung, was sich in der nationalen Zusammensetzung der Anwälte vor dem zweiten Weltkrieg widerspiegelte. In beiden Städten bildeten die Anwälte eine bedeutende soziale Schicht in Ústí nad Labem und in Litoměřice. Insgesamt waren in den Jahren 1918–1938 in Ústí nad Labem 83 und in Litoměřice 46 Anwälte tätig. Einige arbeiteten hier während der gesamten Ersten Republik, andere waren hier nur ein oder zwei Jahre lang tätig.

In Ústí nad Labem und Litoměřice überwogen Anwälte deutscher Nationalität, von denen die meisten an der Juristischen Fakultät der Deutschen Universität in Prag studierten. Für die tschechische Bevölkerung gab es jedoch auch mehrere Anwälte tschechischer Herkunft und ein Teil der Anwälte in Ústí nad Labem und Litoměřice waren Juden. Die meisten von ihnen starben nach 1938 in Konzentrationslagern, einige flohen jedoch ins Ausland.

Seznam literatury:

ADAMOVIČ, Karolina, *Dějiny českého soudnictví od počátků české státnosti do roku 1938*, Praha: LexisNexis CZ 2005. ISBN 90-86920-07-0.

Antologie české právní vědy, Soukup L. – Skřejpková, p. (ed.), Praha 1993.

BALÍK, S., MACHOVÁ, J. (ed.), *Z minulosti advokacie*. Sborník příspěvků z 1. konference o dějinách advokacie

BALÍK, Stanislav a kolektiv, *Dějiny advokacie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Česká advokátní komora ve spolupráci s Národní galerií 2009. ISBN 978-80-7035-427-8.

BALÍK, Stanislav, Právní předpisy o advokacii v Čechách v letech 1918–1938 a jejich dobová interpretace. In: *Právněhistorické studie*, č. 34 (1997).

BARTOŠ, František Michálek, *Dvě stati z pražských dějin*, Praha: Kalich 1941.

BOROVÍČKA, Michael, KAŠE, Jiří, KUČERA, Jan P., BĚLINA, Pavel, *Velké dějiny země Koruny české*, XII. b (1890-1918), Praha-Litomyšl: Paseka 2013, ISBN 978-80-7432-293-8.

BRÜGEL, Johann Wolfgang, *Češi a Němci 1918–1938*, Praha: Academia 2006. ISBN 80-200-1440-3.

CESAR, Jaroslav, *Od sudetoněmeckého separatismu k plánům odvety: iredentistický puč něm. nacionalistů v ČSR v letech 1918–1919*, Liberec: Severočeské krajské nakladatelství 1960.

HESS, František. *Batovcův Almanach Politický kalendář republiky československé na rok 1896, 1904, 1906, 1910, 1911, 1912, 1913, 1916, 1917, 1918, 1921, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1935, 1936, 1937, 1938*. Tiskem a nákladem F. B. Batovce v Praze.

CHALUPNÝ, Emanuel, *Advokacie: Příspěvek k sociologii advokátního stavu*, Praha: L. Mazač 1938.

KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995. ISBN 80-901761-5-1.

KÁRNÍK, Zdeněk, *České země v éře První republiky (1918–1938). Díl první: Vznik, budování a zlatá léta republiky (1918–1929)*, Praha: Libri 2000. ISBN 80-7277-010-6.

KÁRNÍK, Zdeněk, *České země v éře První republiky (1918–1938). Díl třetí: O přežití a o život (1936–1938)*, Praha: Libri 2003. ISBN 80-7277-119-1.

KÁRNÍK, Zdeněk, *České země v éře První republiky (1918–1938). Díl druhý: Československo a české země v krizi a v ohrožení (1930–1935)*, Praha: Libri 2002, ISBN 80-7277-031-4.

KÁRNÍK, Zdeněk, *Malé dějiny československé*, Praha: Dokořán 2008. ISBN 978-80-7363-146-8.

KLEČACKÝ, Martin, STUPKOVÁ, Marie, *Slovník představitelů soudní správy v Čechách v letech 1849–1918*, Praha: Národní archiv 2015. ISBN 978-80-87782-40-8.

MACEK, Jaroslav, *Biskupství litoměřické: biskupové a osudy litoměřické diecéze 1655–2005*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 2005. ISBN 80-7192-978-6.

MAJEWSKI, Piotr Maciej, *Sudetští Němci 1848–1948: dějiny jednoho nacionalismu*, Brno: Condicio humana ve spolupráci s Muzeem druhé světové války v Gdaňsku 2014, ISBN 978-80-905323-2-8.

MALÝ, Karel, SOUKUP, Ladislav, *Vývoj české ústavnosti v letech 1618–1918*, Praha: Karolinum 2006, ISBN 80-246-1209-7.

NAVRÁTIL, Michal. *Almanach československých právníků*, Praha: M. Navrátil 1930.

OLIVOVÁ, Věra, *Dějiny První republiky*, Praha: Karolinum 2000. ISBN 80-7184-791-7.

PEROUTKA, Ferdinand, *Budování státu IV. 1921–1922*, Praha: Lidové noviny 1991. ISBN 80-7106-040-2.

POKANDL, David, POKANDL, Lukáš, Advokacie. In: SCHELLE, Karel a kol. *Encyklopedie českých právních dějin*. 1: A-Č, Ostrava: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk v koedici s Key Publishing s. r. o. 2015. ISBN 978-80-7380-562-3.

SMETANA, Jan, TOMAS, Jindřich, BENEŠOVÁ, Miroslava, *Dějiny města Litoměřic*, Litoměřice: Město Litoměřice 1997. ISBN 80-85433-48-6.

KARLÍČEK, Petr 2018, *Ústí nad Labem v roce 1918. Přelomový rok ve městě a jeho okolí*. ISBN 978-80-86646-59-6

Statistika soudnictví civilního z Čech, Moravy a Slezska za léta 1922–1926. Praha: Stát. úřad statistický 1929.

Internetové zdroje

Historie advokacie v ČR. ČAK. [online]. [cit. 26. 8. 2014]. Přístup z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=38>

Historie Jednoty českých právníků:

<https://www.jednotaceskychpravniku.cz/historie-jednoty>.

Holocaust. Dostupné na WWW: www.holocaust.cz.

Matrika Rokycany 35 (1878–1894). Porta Fontium. Dostupné z WWW: www.portafontium.cz.

Soupis pražského obyvatelstva. Archiv hlavního města Prahy. Dostupné z WWW: [Archiv hlavního města Prahy \(ahmp.cz\)](http://ahmp.cz).

Studenti pražských univerzit. Ústav dějin UK a archiv UK. Dostupné z WWW: <https://is.cuni.cz/webapps/?lang=cs>.

Periodika

Čas

Čech

Lidové noviny

Národní listy

Národní politika

Naše hory: časopis Československé strany socialistické pro severní Čechy

Plzeňské listy

Tribuna

Venkov

Příloha č. 1 (Seznam advokátů v Ústí nad Labem)

ARLETH Emil (1918–1938)

ARNOLD Antonín (1927–1938)

BÖHMER Jindřich (1929–1938)

DANIEL Alfred (1932–1938)

DEUSTCH Arnold (1926–1938)

ECKSTEIN Bedřich (1913–1918, 1930)

EICHLER Oskar (1916–1930)

EISENKOLB Antonín (1904–1926)

FEIX Bohumil (1896–1938)

FRIND Bedřich (1927–1938)

FRISCHMANN Rudolf (1931)

GAMPE Erhard (1936–1938)

GERZABEK Adolf (1918–1938)

GEYER Valtr (1938)

GLÄSSNER Hanuš (1923–1938)

GRIMMER Antonín (1929–1938)

HIEKE Lev (1937–1938)

HIRSCH Bedřich (1936–1938)

HÜBSCH František (1935–1938)

CHWATAL Bedřich (1923–1938)

KAHN Gustav (1910–1938)

KETTNER Bedřich (1935–1938)

KLAUBER Kurt (1937–1938)

KLEPSCH Adolf (1902–1937)

KNÖSPEL Rudolf (1935–1938)
KÖHLER Vojtěch (1931–1938)
KOSEK Rudolf (1935–1938)
KROHA Eduard (1926–1938)
LANGSTEIN Rudolf (1910–1938)
LEHMAN Erich (1935–1938)
LEINBACH Jan (1913–1938)
LÖBL Richard (1896–1918)
MAHLER Albert (1930)
MAHLER Eug. (1928)
MARESCH Alb. (1906–1938)
MARESCH Walter (1918–1938)
MICHL František (1929)
MITTIG Josef (1935–1938)
MOLNAR Ferdinand (1921–1938)
MÜLLER Edvard (1935–1938)
NITTER Wolfgang (1935)
OETTL H. (1936–1938)
OHNSORG František (1903–1918)
OSTHOF Bedřich (1928–1931)
OSTHOF K. (1904–1930)
PAULER O. (1936–1938)
PEISSIG A. (1936–1938)
PETERS Vilém (1931–1938)
PEUKER Max. (1927–1938)

PICK Hugo (1921–1938)

PIECKE Emil (1937)

PINKAVA František (1935–1938)

POESCHL František (1931–1938)

POLLAK Richard (1911–1937)

POLLATSCHEK Bedřich (1928–1938)

PORTSCHT Jindřich (1935–1938)

PRAGER Kurt (1937–1938)

PROCHÁZKA O. (1937–1938)

REEGER František (1937–1938)

RIENECK Bedřich (1937–1938)

RICHTER A. (1937–1938)

ROUBÍČEK Karel (1935–1938)

ROUBÍČEK Otta (1934–1938)

SANDER Alb. (1904–1923)

SEUFERT V. (1936–1938)

SCHANZER Oskar (1905–1936)

SCHEIDER Heřm. (1935)

SCHEIDER J. (1937–1938)

SCHEIDEROVÁ Růžena (1938)

SCHMIDT Josef (1927–1938)

SCHNEIDER Heřman (1935–1938)

SCHÖPPE Karel (1916–1938)

SINGER Jindřich (1909–1938)

STEINER Artur (1920–1926)

STERN Leo (1934–1935)

TAUSSIG Karel (1927–1938)

TERSCH Jindřich (1938)

THEIN Jindřich (1926–1927)

THEIN Josef (1926–1927)

WEIS František (1928–1938)

WOLF Robert (1912–1938)

WOLLMANN František (1923–1929)

ZINK František (1915–1938)

Příloha č. 2 (Seznam advokátů v Litoměřicích)

BAYER Jakub (1918–1937)

BAYER Kajetán (1918–1932)

BECK Rudolf (1927–1937)

BENEDICT Walter (1929–1938)

BERMANN Robert (1921–1938)

BUSCH Gustav (1936–1938)

DAVID Herbert (1938)

DINTER Oskar (1921–1938)

EISELT Bedřich (1925–1938)

FISCHL Robert (1911–1938)

GLASS Pavel (1924–1938)

GLÄSSNER Bedřich (1923–1938)

GLÄSSNER Emil (1896–1918)

HACKL Jan (1923–1938)

HAUCK Richard (1929)

HEIDRICH Erich (1935–1938)

HESKY Jiří (1935–1938)

JANDURA Karel (1935–1938)

KATZ Vilém (1928)

KIRCHNER Pavel (1916–1936)

KNÖPLFLMACHER Berthold (1904–1928)

KOEHLER Oswald (1916–1938)

KÖCHER Robert (1896–1927)

KROMBHOLZ Rudolf (1935–1938)

LERCHE Bedřich (1928–1938)
LEŠER Rudolf (1913–1938)
MAIER Vilém (1936–1938)
MÄNNL Karl (1916–1918)
MARGULIES Emil (1912–1938)
MELZER Armin (1904–1921)
MORGENSTERN Karel (1935–1938)
NEUHAUSER Josef (1922–1925)
NEUMANN František (1935–1938)
PILLAT Arnold (1935–1938)
POLLAK Bedřich (1896–1938)
PROCHASKA Arn (1916–1938)
RASER Karel (1929–1938)
REMLIK Bedřich (1936–1938)
RÖHR Walter (1931–1938)
SEE Otto (1938)
TÖPFER Jindřich (1896–1935)
TÖPFER Lev (1931–1938)
TŘEBICKÝ Vladimír (1924–1938)
WEIS Jiří (1928–1938)
WEISSER František (1938)
ZÍTEK Rudolf (1924)

Seznam obrázků:

Obr. č. 1 Emil Margulies (zdroj: Zaniklé obce a osady, www.zanikleobce.cz)

Obr. č. 2 Inzerát JUDr. Emila Arletha po přesídlení do Prahy (Inzerát v časopisu Čas, 1911)

Obrázek č. 3

Zdroj:

<http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=1647&fbclid=IwAR3EokD9SpJ17GX6Ix3IMi5SakBreXFnzVvIZ2f-HNrJF42ynDxKZvL2cY8>

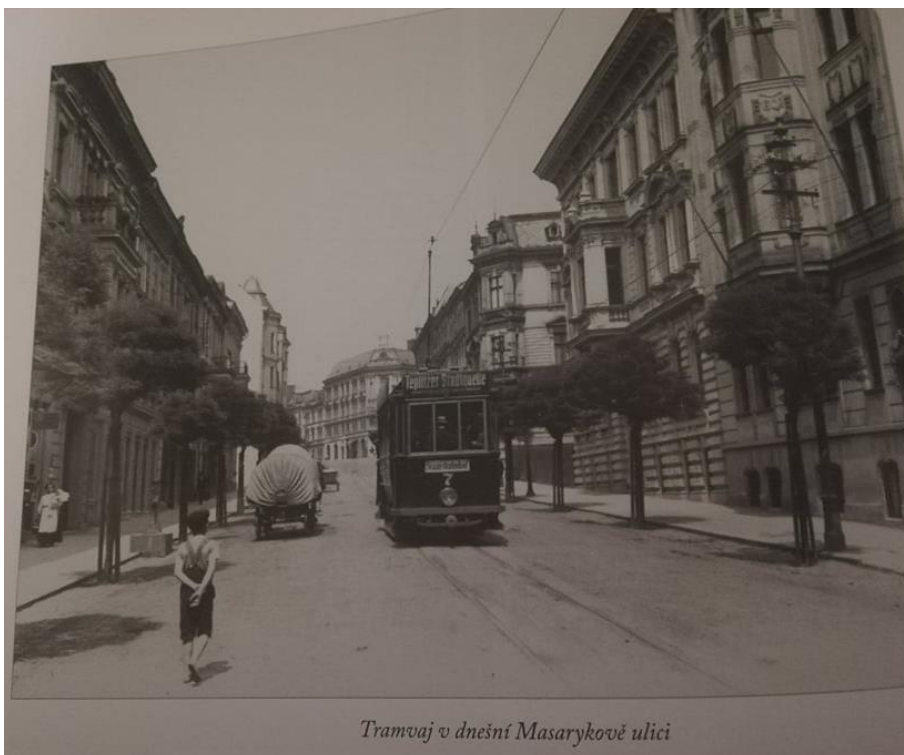
Obrázek č. 4

Zdroj:

http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=15366&fbclid=IwAR3xOcVnQROxMP9VE2Bg3eCILNGs8pn3cf4Mxl0M_T84sUg5tZxDdnOwFts

Obrázek č. 5

Zdroj: KARLÍČEK, Petr 2018, *Ústí nad Labem v roce 1918. Přelomový rok ve městě a jeho okolí*. ISBN 978-80-86646-59-6

Obrázek č. 6

Radnice v Litoměřicích v roce 1918

(Zdroj: KAISER, Vladimír, KAISEROVÁ, Kristina, *Dějiny města Ústí nad Labem*, Ústí nad Labem: Město 1995)

Obrázek č. 8

(Adolf Gerzabek v roce 1922)

Obrázek č. 9

(Vilém Peters, r. 1939; zdroj: www.holocaust.cz)

Obrázek č. 10

(Karel Roubíček, zdroj: www.holocaust.cz)

Obrázek č. 11

(Otto Roubíček, zdroj: www.holocaust.cz)

Obrázek č. 12

(Valérie Roubíčková, zdroj: www.holocaust.cz)

Obrázek č. 13

Karel Taussig (zdroj: www.holocaust.cz)

Obrázek č. 14

Karel Morgenstern v 80. letech

Zdroj: [Daniel Morgenstern \(1942\) \(pametnaroda.cz\)](http://pametnaroda.cz)

Obrázek č. 15

Karel Morgenstern s manželkou Hanou (roz. Strakovou)

Zdroj: [Daniel Morgenstern \(1942\) \(pametnaroda.cz\)](http://pametnaroda.cz)

Seznam tabulek:

Tab. 1: další advokáti působící v letech 1918 až 1938 v Ústí nad Labem

Tab. 2: další advokáti působící v letech 1918 až 1938 v Litoměřicích